

**ELS GOIGS DE L'HOSPITAL
GENERAL DE SANTA CREU
DE BARCELONA**

Francesc Ribas i Pontí

**ELS GOIGS DE L'HOSPITAL
GENERAL DE SANTA CREU
DE BARCELONA**

**Barcelona
1994**

El Seminari Pere Mata, de les Unitats de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia i d'Història de la Medicina de la Universitat de Barcelona, fou creat en ocasió del centenari de la mort de Pere Mata i Fontanet (Reus, 1811-Madrid, 1877) que fou professor de Medicina Legal, com a eina per a facilitar la publicació de llibres i la difusió de l'activitat científica.

Publicacions del Seminari Pere Mata de la Universitat de Barcelona.

Publicació núm. 63

GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència

Director: Jacint Corbella i Corbella

Sub-Director: Josep M. Calbet i Camarasa

Secretari: Pere Vallribera i Puig

Redactor en Cap: Manuel Escudé i Aixelà

Compaginació: Marta Conde i Chijeb

© *Francesc Ribas i Pontí*

© *Seminari Pere Mata*

Unitat d'Ensenyament i Recerca de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia

UER d'Història de la Medicina

Departament de Salut Pública i Legislació Sanitària.

Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona.

Casanova 143. 08036 Barcelona

PPU

Promociones y Publicaciones Universitarias, S.A.

Marqués de Campo Sagrado, 16

08015 Barcelona

ISBN: 84-477-0393-2

D.L.: L-998-1994

Imprimeix: Poblagràfic, S.L. Av. Estació, s/n. La Pobla de Segur (Lleida).

EXPLICACIO

Aquest llibre és un intent més per a fer conèixer i valorar el passat mèdic del recinte de la Santa Creu. Tot i que durant més de cinc cents anys el centre sanitari, tant en els aspectes assistencials com docents, de la vella Barcelona, ha estat el marc de la Santa Creu, ara és un fet poc conegut. Des de l'any 1401 en que es va començar a bastir el que aleshores era nou Hospital de Santa Creu, fins ja ben entrat el segle XX, aquell va ser, insistim, el centre sanitari de Barcelona.

En el segle XV es va començar l'edifici a la part que dona al carrer de l'Hospital. Allí van començar a reunir-se els vells hospitals de Barcelona, alguns ja amb segles d'antiguitat. En principi era un edificació petita, tot i que ja se li volia donar prou importància. Per exemple es diu que la pedra va ser la que l'Ajuntament de Barcelona havia donat al rei Martí per a fer-se un nou palau reial.

En el segle XVI el recinte va anar creixent i es va fer el pati central, amb una creu que és ben simbòlica, i les dues escales monumentals, que són un element important de l'arquitectura de l'edifici.

En el segle XVII, temps de to baix pel país, es va bastir la Casa de Convalescència, amb l'ajut de diversos donatius, potser el més conegut el de Pau Ferran, que ha deixat l'empremta del seu escut en el pati.

En el segle XVIII es va bastir un nou edifici, en un espai annex, destinat a Col·legi de Cirurgia. Avui en aquest edifici hi ha la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Hi ha doncs un creixement arquitectònic durant quatre centúries. L'espai ja quedava ple.

En el segle XIX el Col·legi es va transformar en facultat de medicina, i allà va tenir la seu la vella facultat del carrer del Carme, en la que va ser professor durant gairebé cinc anys Santiago Ramon i Cajal.

Però l'espai quedava petit i la vella facultat hagué d'anar a un edifici que aleshores era nou i espaiós, el del carrer de Casanova. El propi Hospital de Santa Creu va quedar-hi algun temps més fins que va anar també, més poc a poc, a un nou recinte, en el camí d'Horta, l'actual Hospital de Santa Creu i Sant Pau. Però encara, el juny de 1926, va morir, en el vell hospital, Antoni Gaudí, per les ferides rebudes al ser xafat per un tramvia.

Aquesta és una visió ràpida, esquemàtica en el temps, de l'evolució sanitària del recinte. Ara hi ha les Acadèmies de Medicina, des del 1929, i la de Farmàcia, aquesta en el propi edifici del vell hospital. Cal fer conèixer aquest passat i donar-li la importància històrica i ciutadana que té.

En aquesta línia el seminari Pere Mata, de la universitat de Barcelona, ha orientat algunes de les seves publicacions a revalorar aquest espai. Ja s'ha publicat un llibre sobre les "Memòries manuscrites de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya", que recull aportacions científiques del segle XIX, i una petita part del XVIII. Es un llibre dedicat a l'Acadèmia. Un segon text ha estat "Francesc Puig (1720-1797) i els cirurgians del seu temps", que és un llibre dedicat al Col·legi.

Ara ve un tercer llibre dedicat a l'Hospital. El doctor Francesc Ribas i Pontí, al llarg de molts anys ha reunit una de les col·leccions de goigs més impressionants, amb més de 40.000 exemplars. Ha presentat treballs en reunions d'història i sobre tot en els Congressos d'Història de la Medicina Catalana, des del primer de l'any 1970. Alguns d'aquests goigs estan relacionats amb el vell hospital barceloní. N'ha fet un estudi que ara donem a la llum en forma de llibre independent. Esperem que serveixi per a fer conèixer més be el nostre passat mèdic.

Es una aportació molt més en el caire de la medicina popular que la científica. Però cal recordar que el poble era l'afectat per les malalties, amb el drama dels estralls epidèmics, i que quan la ciència del seu temps no podia resoldre els problemes, era ben natural que busquessin remei per altres vies, entre elles una de ben antiga: quan els mecanismes naturals no donen remei, el cerquen en els sobrenaturals. Aquesta tendència és molt antiga. En temps reculats, a vegades precristians; ho van estudiar els doctors Camps a Lleida; en temps més moderns, ja amb la impremta com a element de difusió documental, ho ha fet el doctor Ribas i Pontí.

Jacint Corbella

ELS GOIGS DE L'HOSPITAL GENERAL DE SANTA CREU, DE BARCELONA

Francesc RIBAS i PONTI

Ex-alumne intern i ex-metge de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

JUSTIFICACIO

L'absència del tema dels seus goigs en els llibres sobre l'Hospital General de Santa Creu, de Barcelona, juntament amb l'antecedent d'haver-ne presentat l'autor una variada mostra tipològica a l'exposició "Barcelona i la Medicina", celebrada el maig de 1973, precisament al local de l'antiga església de l'Hospital, ens ha portat a estudiar-ne la motivació i l'evolució.

Després d'una referència a la primitiva devoció dels "Set Goigs", l'ordre de les advocacions a descriure ve donat per la cronologia de la respectiva edició més antiga que ens és coneguda. Seguim amb alguns goigs generals també cantats a l'Hospital i amb els goigs de dictat posthospitalari. I acabem amb els cànctics actuals de les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu.

La majoria dels documents estudiats pertanyen a les col·leccions de la Biblioteca de Catalunya, l'Institut Municipal d'Història de Barcelona, el monestir de Montserrat i de l'autor. Uns pocs exemplars són de l'Arxiu de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, l'Institut Español de Musicología i de la senyora Josefina Alòs de Portavella.

D'altra banda presentem normalitzada l'accentuació dels versos transcrits.

DEVOCIO DELS SET GOIGS EN L'HOSPITAL

La primera notícia relativa a goigs del **Espital dela Sancta Creu**, de Barcelona, consta en els **Capítols e Ordinacions de la Confraria de la Santa Creu**, aprovats pel rei Martí el 1405. Una de les obligacions pietoses a complir quan s'ingressava de confrare era dir amb devoció i de genollons: "set vegades la Angelical salutació dela gloriosa verge nostra dona sancta Maria, a special memoria dels Set goigs del gloriós car fill seu Jesus" (1), és a dir, set avemaries en memòria dels Set Goigs.

Tenim, doncs, que la devoció dels Set Goigs de la Mare de Déu, contemplativa de les set alegries principals que la Verge Maria tingué del seu fill Jesús, molt divulgada i practicada en variades modalitats durant la Baixa Edat Mitjana i de la qual derivaren els goigs poètics cantats, fou practicada a l'Hospital d'ençà de la iniciació del seu funcionament. Alhora, i prescindint de traduccions plàstiques d'aquella com les pintures de Ferrer Bassa al monestir de Pedralbes, resta anticipat en més d'un segle el coneixement de tal pràctica a Barcelona, puix que la data més antiga coneguda era la celebració de les processons dels Set Goigs el 1521, a causa d'epidèmia.

I - GOIGS PROPIS DE L'HOSPITAL

Els textos dels goigs que titulen veneració a l'Hospital foren dictats per a l'ús d'aquest.

SANTA HELENA

Amb el precedent multiseular de la dedicació de la catedral de Barcelona a la Santa Creu, també es titulà de Santa Creu l'Hospital General fundat el 1401, com a resultat de la fusió dels hospitals barcelonins llavors existents i dependents uns del capítol catedralici i els altres de la ciutat, el qual hom determinà bastir al costat del d'en Colom. Una nau d'aquest fou adaptada tot seguit per a església del nou, i al cap d'un any ja s'hi celebrà una missa en honor de la Mare de Déu i de Santa Helena. Per a l'altar major, aleshores dedicat a la Santa Creu, el 1443 es contractà el pintat d'un retaule de la història d'aquesta, amb la Invenció en una part, l'Exaltació en l'altra, i enmig Santa Helena i, a damunt, el seu fill l'emperador Constantí.

Els goigs més antics de l'Hospital, i únics dels quals han arribat edicions siscentistes, són les **Cobles de Santa Helena, Compostes ara nouament per vn deuot seu**, allí resident el 1617, les quals glossen inicialment la troballa de la santa Creu per santa Helena, amb el respòs:

*siau la nostra aduocada
gloriosa sancta Elena.*

* El full, estampat el mateix any 1617, presenta una fesomia tipogràfica singular, puix que entre les dues columnes de la lletra hi ha interposat un gravat, un corondell i un text. El gravat és un quadrat que inscriu un escut semblant al de l'Hospital barceloní. L'escut de l'Hospital de Santa Creu és caironat i partit

verticalment en dos campers iguals, un dels quals conté la Creu de la Catedral i l'altre les armes de la ciutat, d'acord amb el caràcter mixt de l'origen i regiment de la institució. Ací, però, la meitat inferior municipal és ocupada per quatre barres, no pas per dues barres i una creu com la meitat superior. El corondell, també quadrat, és fet de composició tipogràfica. I el text consta del versicle, la resposta i l' "Oremus" corresponents de la santa (2).

Sense constar l'any titular les **Cobles** es tornaren a imprimir el 1661, sense il·lustrar (3), i el 1703, amb un gravat de la santa en posició sedent i amb l'ornament d'escuts capgirats als costats (4), ambdues vegades amb el títol primitiu **compostes ara novament**, a desgrat de l'anacronisme resultant. Les tres edicions, especialment la primera, han estat reproduïdes en facsímil algunes vegades per raó de llur antiguitat, principalment en reculls del segle respectiu (5-12).

A la darrerria del s. XVIII començà la sèrie d'estampacions d'unes altres **Cobles** que titulen la santa com a **Patrona, y tutelar de la Iglesia del Hospital General de Santa Creu**, amb un gravat només del bust i llegenda "S. Elena" i amb l'ornament de l'escut de la Casa a banda i banda. Després d'exposar-ne la vida acaben:

*A pobres, y atribulats
en tot temps aconsolau
en vostra Casa abrassau
a tots los desamparats:*

.....
*En todas necessitats
sou dels favors Dispensera;
Santa Elena, assistiu pia
al Devot, qui en Vos espera.*

*Sou de Expòsits, y Febrosos,
Parteras, Malalts, Prenyadas,
Donsellas, Viudas, Casadas,
Peregrins, y Furiosos:
Que os invocan fervorosos,
medicina verdadera; &c.*

*Lo Hospital de Santa Creu
General de Barcelona
vos venera per Patrona,
y Advocada devant Déu:*

*Perquè ja que tant podeu
siau nostra Medianera; &c. (13).*

Després de reeditades diverses vegades aquestes **Cobles** (14-23), una d'elles amb els escuts capgirats (21), cap el 1825 el mot titular passa a escriure's **Coblas** (24-25), una edició de les quals canvia els escuts per floreretes (24), i a l'entorn del 1830 passen a dir-se **Goigs** (26-28), que d'ençà el 1845 s'il·lustren amb la reproducció de la imatge venerada ensems que en lloc dels escuts s'ornamenten amb altres vinyetes (29-37). Un facsímil de l'última d'aquestes edicions vuitcentistes decora una invitació de la festa de la Santa Creu del 1955 (38).

Passades unes dècades sense reedicions, els **Goigs** es varen imprimir a Mataró el 1922, amb l'afegitó del "la" al títol hospitalari de **Santa Creu**, i així surt de la **Santa Creu** (39), per primera vegada en uns goigs de la Casa. Aviat ho feren també els de Sant Francesc i els del Sant Crist. El canvi oficial del nom de l'Hospital sembla que tingué lloc al voltant del 1870. Amb supressió de tres cobles, una d'elles la segona transcrita, encara se'n féu una altra edició, estampada a Sant Feliu de Guíxols: la que s'expenia el dia de la festa a deu cèntims l'exemplar l'any abans del trasllat de l'Hospital, escaigut el 1929. El seu gravat figura la troballa de la Creu, i el corondell, un miracle (40).

Avui aquests goigs es canten a l'ermita de la santa del veïnat d'Agell, a Cabrera de Mar, per a on s'adaptaren fa cosa d'un segle, amb el canvi local dels versos de l'Hospital i de la cobla dels malalts per una de navegants, i des d'on irradiaren temporalment per altres indrets del Maresme.

Entrat el segle XIX es va publicar un **Novenario** que presenta la santa venerada a l'església de l'Hospital com a advocada de "toda dolencia del cuerpo, y particular felicidad en los partos para recibir el Sto. Bautismo los recién nacidos" (41). La novena es clou amb els goigs corresponents, les darreres cobles dels quals diuen:

*Aquel, que con rectitud,
recurre a vuestra piedad,
halla en toda enfermedad,
su consuelo, y la salud:
es tanta vuestra virtud
que alivia a todo dolor,
Grande Elena, &c.*

*En este templo sagrado,
del Hospital general,
de Santa Cruz: todo mal,
se ve por vos remediado (42):*

D'una de les reedicions del novenari només coneixem les pàgines dels goigs (43), d'altra banda gairebé iguals a les d'una altra quelcom porterior (44) sortida d'una de les impremtes dels Goigs (29-32), amb un gravat semblant però distint. La reedició de Manresa va seguida de la Vida de la santa (45), mentre que una altra de Barcelona hi va precedida (46). I encara que sense subtítol de la veneració hospitalària, però amb els goigs que la canten, la Novena també es publicà a París, el 1937 (47).

D'ençà del 1864 s'estampà unes quantes vegades el full gran **Oraciones espirituales** de la santa, les quals resulten ésser la preparatòria i la de "este primer dia de esta novena" susdita flanquejant un gran gravat d'aquella damunt dels "Gozos" precedents (48-53). En la primera meitat del segle XX, aquests goigs solts i sense gravat s'imprimiren a Móra d'Ebre (54) i sense peu d'estampa (55).

SANT CRIST DE L'HOSPITAL

Els Goigs de l'Hospital que en antigor segueixen els de Santa Helena, i els primers titulats com a tals, són els del Sant Crist que **se cantan en la sua santa Capella**, la qual era situada davant la porta lateral de l'església que dona al pati, i encara avui és reconeixedora. Després de relatar la passió de Crist, el text canta l'advocació com a remeiera per salut i per secada:

*Puix que sou consol de Pobres,
y que ja may vos cansau,
dant remay a nostres coses
de salut, y altres mals:
per pluja sou advocat
com tenim estèril Lany,
siau nostre amparo, y guia
Sant Christo del Hospital (56).*

Aquestes invocacions ja venien de lluny puix que el Dietari del Consell de Cent apunta el 6 d'abril de 1529: "En aquest dia fonch feta processó per lo clero de la seu y anà al Hospital de Sancta Creu per pregàries de pau sanitat y pluja foren hi presents los honorables consellers" (57). Després d'aquella cobla els goigs acaben demanant protecció pels confreres:

*Los de vostra Confraria
humilment vos suplicam,
nos perdoneu nostres culpas
quant de aquest Món partiam:
nos doneu etern descans
a la gloria que gosau, &c.*

*O dichosa Confraria
que teniu Imatge tal; &c. (58).*

Les primeres edicions que coneixem d'aquests goigs foren impreses per Joan Piferrer i van datades del 1734 al 1742 (58-61). La seva vídua i successora, Teresa, els estampà en fulls grans als costats d'un gravat signat "Valls, f.", que figura el Crist, Maria, Joan i la Magdalena, i amb l'ornament d'un escut de l'Hospital a sota. Ocupa la meitat inferior del full la relació de les indulgències concedides a la Confraria del Sant Crist, instituïda a l'església de Santa Helena, començades per les del papa Urbà VIIIè, del 1627, i acabades amb l'atorgada el 1743 per Benet XIVè, "vuy (...) governant" (1740-1758) (62-63). Posteriorment, segons es dedueix del canvi del "com" temporal transcrit per "quant", la mateixa estampera impremtà algunes vegades els goigs en el format habitual (64-66) i amb una plana adjunta on hi ha l'estampa de la "Confraria del Sant Christo del Hospital" amb la darrera indulgència de les esmentades sota un gravat gran del Sant Crist, quelcom corcat i per tant potser ja emprat pel primer estamper, amb l'escut de l'Hospital al peu de la creu, per bé que amb la part municipal reduïda a la meitat (64 i 66). El fill Piferrer, Tomàs, també reimprimí els goigs: primer amb l'estampa adjunta (67), després apostrofant el text, passant "Lort" a "l'hort" i "Lany" a "l'any" (68), i més endavant fent diversos canvis en la fesomia tipogràfica, un dels quals consistí a emprar com a ornament als costats d'un nou gravat l'escut de l'Hospital (69), capgirat el primer, en lloc de la creueta emprada fins aleshores.

També deuria ser el mateix impressor qui féu estampacions dobles i anònimes de l'estampa de la Confraria del Sant Crist amb la indulgència, en grans folis per a migpartir en estampes d'igual aparença, però l'empremta dels forats dels corcs delata la utilització simultània de dues fustes distintes (70-71), una de les quals és l'emprada successivament per a l'annex dels goigs susdits (64 i 66-67). Tant aquests gravats de les estampes com els petits dels goigs figuren el mateix tema: la Verge Maria i sant Joan als costats de Crist crucificat.

Al tombant dels segles XVIII-XIX els goigs en full gran presenten l'escut ornamental al damunt del gravat, i substituït el dador de la darrera indulgència, Benet XIVè, per Climent XIVè (1769-1774), sant pare més proper al temps d'aquesta reedició (72). Mentrestant, les impressions en format corrent

continuaren fins al segon decenni del segle XIX, amb una lleu esmena del títol (73-77). L'ornament de les darreres és un rudimentari escut de Barcelona amb els quaters canviats (76-77).

Després de més d'una centúria de mutisme, els goigs tornaren a imprimir-se en 1925 amb el títol escurçat i diverses modificacions en el text: retoc d'alguns versos, supressió de dues cobles, i el canvi de la transcrita de salut i secada per una altra referent a les Animes. L'ornamentació consisteix en: gravat d'un Sant Crist, que no correspon; vinyetes de l'escut; corondell format per la vinyeta d'una ànima entre dues calaveres; i orla de tipografia semblant a la dels goigs de Sant Ponç impresos a l'Institut Mental, on també deurien imprimir-se els descrits (78). De l'edició que parlem també es feren tiratges en papers especials i amb la reproducció d'estampes antigues del Sant Crist de l'església i del cementiri, amb la Dolorosa sota els peus, en una pàgina adjunta (79-80). Deuria promoure tal presentació de bibliòfil mossèn Lambert Botey, aleshores prior de l'Hospital i destacat col·leccionista de goigs que del 1922 al 1929 cada any en féu publicar uns de distints dedicats al seu patró sant Lambert, algun dels quals l'al·ludeix.

El 1967 un gogista publicà en facsímil "a tamany de l'original" alguns goigs setcentistes de la seva col·lecció, uns dels quals són els del San Crist de l'Hospital amb la primitiva estampa annexa (81). També és del 1967 el facsímil de l'altra estampa bessona del Sant Crist que s'apariona amb el d'uns goigs de Santa Llúcia en un recordatori del metge oculista Josep Maria Simon de Guilleuma (82). El facsímil també s'emprà en el recordatori de l'artista que els il·luminà (83).

ANIMES DEL PURGATORI

Per la pudor que sortia del fossar de l'Hospital, anomenat "el Corralet", la qual motivava queixes del veïnat, d'ençà de l'any 1794 els cadàvers dels pobres malalts difunts foren enterrats al cementiri "del bisbe Climent", que fou el nucli inicial de l'actual Cementiri Vell. El Corralet ocupava el lloc avui dit Jardins del doctor Fleming. A la paret de l'Hospital que hi dóna, paral·lela al carrer de Cervelló, ara de les Floristes de la Rambla, hi havia adossada una capella on es venerava el Sant Crist del Cementiri o del Corralet i on, el 1744, s'instituí la Confraria de les Animes, els Cofadres de la qual cantaven uns Lamentos d'aquestes amb esment del fossar i de la Confraria:

*no te olvides, o Mortal,
deste pio Campo Santo,
Cementerio del Hospital:
Sigue, pues, la Cofadria,
que tierna te insta clamar,*

*que Dios nos saque de penas,
y nos lleve a descansar.*

*Atiende, y mira Christiano,
que en aqueste Cementerio
tal vez tus Padres, y Deudos
esperan de ti el remedio:
Sufragios, y Sacrificios
te suplican sin cessar, &c.*

L'edició més antiga que coneixem dels **Lamentos** és la que en full gran s'il·lustra amb un Sant Crist de manlleu i s'ornamenta amb vinyetes d'ànimes als costats, ultra les de l'escut de la Casa (84). Aquells van seguits del "Sumario de las Indulgencias" concedides els anys 1744 i 1745, i d'unes "Advertencias para los Cofadres" sobre el funcionament i cultes de la Confraria, entre els quals un novenari acabat en processó pel cementiri amb el cant de "los lamentos arriba puestos", la qual no consta en les dues reedicions del mateix tipus (85-86), una de les quals amb els mots titulars **Cofrades** i **Cofradia**, esmenats (86). Aquestes, així com la majoria de les edicions en format corrent, s'il·lustren amb un boix del Sant Crist enmig d'ànimes del purgatori, del qual hi ha diversos models força semblants. Així, un sol estamper, Francesc Surià i Burgada, en féu servir quatre de distints (90-96). Les edicions en format general titulen prèviament de **Dolorosos** els **Laments que se cantan**, per bé que no concreten qui ho fa, i la majoria tracten de **Santo l'Hospital**. Totes s'ornamenten amb un parell d'escuts de l'Hospital. La nota de cultes al peu, en les més antigues anuncia que el novenari s'acabarà cada dia amb processó pel fossar (87-88), i una nota semblant consta sota un gravat gran del Crist i les Animes, en plana annexa (87). Les processons, mai més no esmentades en la nota de les reedicions posteriors (89-109), creiem que deuriem suprimir-se arran de la construcció en terreny del Corralet, el 1762-1763, de l'edifici del Reial Col·legi de Cirurgia, ara seu de la Reial Acadèmia de Medicina. Més endavant es modificà l'estampa adjunta: entre els peus del Sant Crist i l'escut de l'Hospital s'introduí la Mare de Déu dels Dolors, sota el patrocini de la qual es constituí la Pia Unió del Rosari el 1780, la qual també celebrava cultes a la capella del Corralet. I la nota, ací d'indulgències i en català, al dessota del gravat, anomena la imatge com a "S. Christo de las Animas del Cementeri del Hospital" (96). L'estampa és copiada en una edició posterior (101).

A la vista de les esplendents estampacions de goigs divulgadores de les indulgències o de les imatges, sembla com si durant la segona meitat del segle XVIII s'hagués entaulat una competència de propaganda entre la confraria de les Animes, del Corralet, i la del Sant Crist, de l'església, acabada amb el silenci editorial de la darrera, entrat el segle XIX.

Les reedicions dels **Lamentos**, amb un parell que titulen **Stas. les Animes** i no santifiquen l'Hospital (90-91), una altra de setcentista estampada a Girona amb gravat d'un Sant Crist de manlleu i capgirat el primer escut (98), una altra amb els escuts desiguals (99) i encara una altra amb els escuts capgirats (101), continuaren fins al 1844 (109), amb l'esmena de "Cofadria" a "Cofradia" d'ençà del 1820 (105-109). Encara anunciava el seu cant el programa de cultes del 1848, conjunt a la Pia Unió i la Confraria, quan les dues associacions pietoses del Corralet ja celebraven tots llurs cultes a l'església de Santa Helena (110), però no el pregona el cartell del 1862, quan ja es cantaven les **Letrillas** que tot seguit veurem. En canvi, la Congregació del Sagrat Cor, que veurem més endavant, i que el 1831 ja cantava "los lamentos de las benditas almas" en la commemoració dels seus difunts (111), continuà cantant-los fins al 1896 (112).

Amb el canvi de les dues cobles transcrits per dues altres sense esment de l'Hospital, els Laments clouen la **Novena** de les Animes practicada a la parròquia dels Sants Just i Pastor, de Barcelona, impresa el 1757. La mateixa versió s'estampà en full solt a Lleida i, readaptada, a València i Tortosa. I el **Sumario** de les indulgències de la Confraria, que juntament amb les "Advertencias" per als Confreres segueix els **Lamentos** en els fulls grans, també es publicà en full solt cap a mitjan segle XIX (113), amb el boix i escuts que figuren en la darrera edició d'aquells, del 1844.

També cap a mitjan segle XIX s'estamparen els **Dolorosos sentiments** de les Animes, sense títol de veneració, però amb els escuts de l'Hospital com a ornament, i el mateix gravat que el **Sumario**. Contràriament als goigs de l'Hospital adaptats en altres llocs, ara es donà el cas invers: a la lletra setcentista i molt difosa per Catalunya hom li canvià l'última cobla, al·lusiva a la intercessió de Sant Miquel, per dues altres amb esment de la Confraria i del fossar, les quals vénen a ser una traducció lliure de les abans transcrits dels **Lamentos**:

*No reparis, oh mortal,
A entrar a la Confraria
De esta gent devota y pia
Establerta en lo Hospital:
Enceneuvos en fervor
No pareu, correu, veniu:
A las Animas ohüü,
Que cridan: ay que dolor!*

*Penseu que en est Cementiri
Estant en ell sepultats
Los vostres antepasats,*

*Y que os cridan per veniri:
Ateneu lo seu clamor,
Pregueu per ells a Déu viu: &c. (114).*

Però aquests **Sentiments** foren substituïts aviat, el 1857, per unes **Letrillas** per a cantar a l'església de l'Hospital per la Confraria del Sant Crist del Corralet, durant el novenari a Jesús crucificat i els difunts. Es tracta d'una càntic adreçat als pecadors que s'inicia amb la tornada començada:

Vina a Penitencia (115)

Les seves reedicions arribaren fins a la darrerria del segle XIX (116-120). A desgrat dels seus diversos impressors totes s'il.lustren amb un mateix boix, emprat a l'edició dels **Lamentos** del 1825, entre d'altres. I també s'ornamenten amb els escuts de tal edició, capgirats en la datada el 1872 (119). El text, escurçat, s'imprimí en fulls petits i fins al segle actual com a càntic del novenari d'Animes de esta parroquia, sense proclamar quina.

SANT PONÇ

Són de l'últim quart de del segle XVIII les edicions més antigues dels **Goigs** de sant Ponç, **Bisbe y Martyr, Advocat contra las Xinxas**, venerat a l'església de l'Hospital, amb altar propi ja inventariat al segle XVI i amb confraria aprovada per Ferran II el 1510. L'advocació deriva d'un dels martiris soferts pel sant explicat en els goigs:

*Entre tans torments que us feren,
en que inichs se demostraren,
Xinxas immundas prengueren
y ab caldo vos las donaren:*

I és glossada a la darrera cobla:

*Tota Herba, que es benehida
lo dia de vostra mort,
lleva a las Xinxas la vida,
las quals nos molestan fort:
Contra ellas sou reclamat
ab humils submissions;
siau lo nostre Advocat
Gloriós Martyr Sant Pons (121).*

Per aquest motiu, la Germana de la farmàcia de l'Hospital, d'altra banda encarregada de l'altar, el dia del sant anava a cercar herbes a la fira i en posava un manat a tots els llits dels malalts.

Dels goigs cantats el jorn de la festa n'hi ha una sèrie ininterrompuda de més de tres dotzenes d'edicions (121-157). Algunes de les més antigues titulen **Sant < Ponts** (123-124). Només una va il·lustrada amb un sant bisbe i màrtir, d'acord amb el títol (126), mentre que el gravat de totes les altres és simplement el d'un sant bisbe. Algunes de la primeria del segle XIX no titulen de Santa Creu **l'Hospital General de Barcelona** (137-140). Del 1845 ençà els goigs s'il·lustren amb un gravat de més grandària (142-144). Les reedicions sortides cap el 1875, de la mateixa impremta que publicà diversos goigs de la Germandat d'Infermers, van ornamentades amb l'escut d'aquests (145-146) i alhora el seu gravat és una imitació gairebé igual del precedent. Tots dos gravats aniran alternant en les edicions posteriors, llevat de la del 1903, il·lustrada amb el boix dels goigs coetanis del santuari de Corbera de Llobregat (148). Les últimes impressions que precediren el trasllat de l'Hospital s'estamparen a la "Impremta particular de l'Institut Mental de la Santa Creu" (154-156), que aleshores era una de les seccions de terapèutica ocupacional que hi havia a l'Institut, conegut popularment com el Manicomi de Sant Andreu. Són testimonis d'aquella no tan

sols aquests goigs sinó també estampes del sant, amb el mateix gravat i a mig full (158-159), de les quals ja hi havia impressions anteriors a càrrec d'altres impremtes.

Hom rememorà la veneració hospitalària en un sector mèdic mitjançant l'ofrena del facsímil d'una de les edicions vuitcentistes que va ornamentada amb els escuts, com annex al menú de sopar anual de la Societat Catalana de Cirurgia del 1973, celebrat a la gran sala que havia estat l'església de Santa Helena, on durant segles s'havia venerat el sant i cantat els seus goigs (160). Un altre facsímil, el dels goigs del 1845, és inclòs en el fullet de **La Fira de Sant Ponç**, publicat el 1981 (161), el qual també dóna notícia que el 1817 els goigs del sant eren cantats pels expòsits de la santa Casa (162).

El text dels goigs de Sant Ponç, de l'Hospital, s'ha publicat ocasionalment com a edició general a Reus i amb títol de la respectiva veneració local, ultra el de l'advocació contra les xinxes, per a Manresa, Sant Ponç d'Aulina i Vall-llebrera.

Com que la diada del sant, 11 de maig, tenia i encara té lloc al carrer de l'Hospital la fira de Sant Ponç o de les herbes, quan el 1929 s'esdevingué el trasllat de la Casa la imatge fou instal·lada a la pròxima església de Sant Agustí, on tot seguit, el 1931, se li dictaren goigs amb una cobla que recorda la localització originària:

*Vostra festa principal
ha celebrat Barcelona
a l'església que corona
de Santa Creu, l'Hospital;
essent, després llarg repòs
vostre culte traslladat;
vulgueu ser nostre advocat,
Sant Ponç, màrtir gloriós!*

*I avui, amb tot esplendor
en Sant Agustí, us aclama (163)*

Es feren algunes reedicions d'aquests goigs (164-168). Un facsímil de la reedició del 1936, substituint el peu d'estampa per un altre que qualifica el sant de "patró dels herbolaris", fou publicat els anys 1946-1947 juntament amb el d'una auca de les herbes, com a nadala i anunci de la botiga de l'herbolari David Griñó (169-171), autor del fullet susdit. Cap el 1950 publicà els goigs, musicats, la Pia Unió del Sant, i en adaptar els versos transcrits per fer esment d'aquesta en desaparègué el de l'Hospital de Santa Creu, canviat pel de:

el carrer de l'Hospital;

La reedició del text així modificat i en full gran, fou feta el 1961 pel Conservatori de les Arts del Llibre, hostatjat al vell edifici nosocomial, i patrocinada pels Amics dels Goigs, que aleshores també hi estaven. El xilògraf Antoni Ollé i Pinell, llavors director d'aquell, en burinà el gravat, segons ho revelen les lletres A i O sobreposades que el signen, amb el sant figurat entremig de la façana de Sant Agustí i del pati de l'Hospital. I el títol també fa constar l'antiga veneració (172). El boix també il·lustra l'estampeta parroquial que titula el sant de **Patró dels herbolaris i apicultors** (173). Un facsímil del mateix gravat, desplaçat a un cantó, figura en el plagi d'aquests goigs, fet amb un muntatge de facsímils parcials, publicat a Badalona el 1981, amb el sant titulat com a **Patró dels herbolaris i dels Estanquers** i sense lloc de veneració (174), reimprès el 1987 (175).

Cobles dela gloriosa Sancta Elena. Compostes

ara nouament per vn deuot seu, residint en la sancta cala del Hospital General de Sancta Creu de Barcelona Any, 1617.

REyna; Sancta venerada
en los cels la mes serena
fiat la nostra aduocada
gloriosa sancta Elena.

Cobla.

Lloem tois la vostra vida
digne de molt gran memoria
quat primer tingueret gloria
en veureus ja conuertida
ala se tant exaltada
de Iesus, ques de dons plena
siu nostra aduocada &c.

Cobla.

Axi que ja conuertida
a la se de Iesu Christ
en vn foini vos fonch dit
que fos prest vostra partida
per alla hont amagada
era la Creu, gran estrena
siu nostra aduocada, &c.

Cobla.

Partireu prenent la via
per Hierusalena sens mes
y trobant lo qui sabia
del tresor, tingueren pres
fins a tant que declarada
fonch la Creu, cauâr ses pena
siu nostra aduocada, &c.

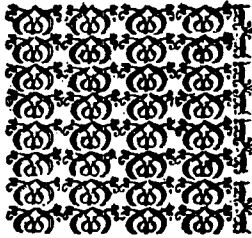
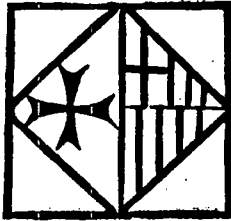
Cobla.

Tres fore les creus trobaren
sens conceixer quina es
la de Christo que probaren
ab la que Tullida es
vna dona fonch curada
caminant sens altra pena
siu nostra aduocada, &c.

Cobla.

Aquest fill dit Constantino
pet virtut de la Creu Sancta
a Maxencio fra Mohino
conuencentlo, ys gent tanta
restant sempre autorizada
la victoria a boca plena
siu nostra aduocada, &c.

Cobla.

Ora pro nobis beata Elena, vt digni efficiamur &c.

Oremus.

Exapdi nos Deus salutaris noster; vt sicut de beata Elena, se siluitate gaudemus: ita piz de uotionis erudiamur effectu per Christum Dominum nostrum, Amen.

Gran empresa fou aquella
entre tal mare y tal fill
quant en Romasfa querella
per lo ques luey molt vil
no crehent que se era obrada
la Redempcio de pena
siu nostra aduocada, &c.

Cobla.

De la secta ste disputa
que tenian los Ineus
a les hores ab consulta
conuencuto ells y los seus
restaren en tal jornada
y lo Papa los condena
siu nostra aduocada, &c.

Cobla.

Enaco resta contenta
Mare y Fill que no te pat
ya Iesus que nos sustent
van feruir y adorar,
y san sia desferada
llur mal secta quels enfrena
siu nostra aduocada, &c.

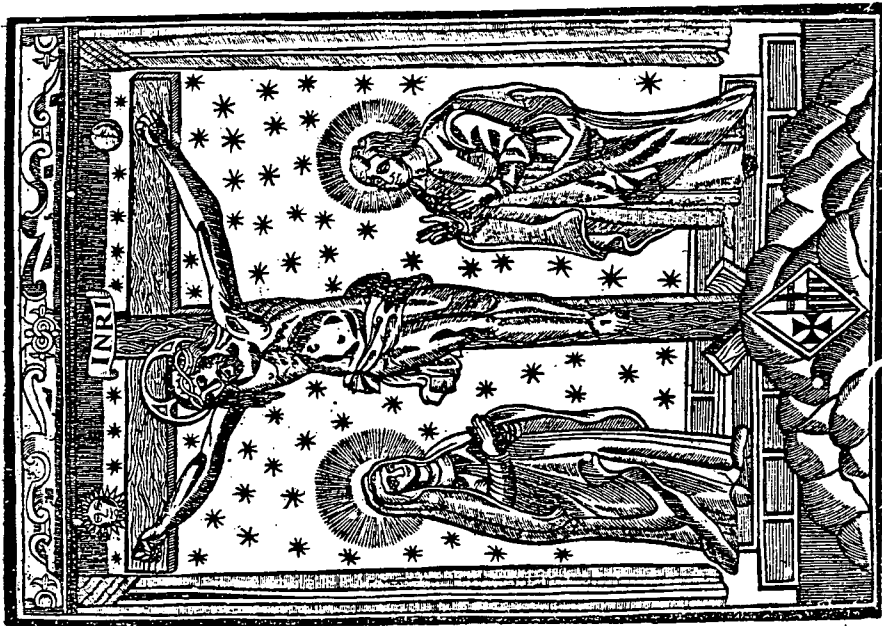
Cobla.

Despres grans Religions
fundareu Reyna benigne
en les quala foreu molt digne
de guardar vns vortant bons
renint la Creu abraçada
hont Iesus tingue gran pena
siu nostra aduocada, &c.

Tornada.

Pus per vos la Creu trobada
föch de Christo ho senti pena
siu nostra aduocada
gloriosa Sancta Elena.

En casa Sebastia de Cormellas al Call, Any, 1617.

Confraria del Sant Christó del Hospital General de Santa Creu de Barcelona: Se noufifica com se farà la Festa de las 40. horas, per las Festas del Esperit Sant: y vizitanc d'ha Iglesia en estas tres Festas Confeffars, y Combregats, se guanya Indulgencia Plenaria, tenint la Butlla de la Santa Cruzada.

**GOIGS DO-
DE LA SANTA
Sant Christó del Hof.
Creu de Barcelona,
en la fua lanta**

Puig en Creu vos heu posat
per pagar lo nostre mal,
fiau nostre amparo, y guia
Sant Christó del Hospital.
Lo dolor, tristor, y pena,
que dins Loer vareu passar,
per fanteu nostra ofensa
copia de Sanch van dar:
que fiteu el nostre mal,
nos perdonau noftra culpa,
fiau nostre amparo, y guia
Sant Christó del Hospital.
Ab gran rigor vos porturen
dende Anà fins à Filà,
y allí vos condemnaren
à que fofeu acotà:
en una Creu que Puigbat,
fiau nostre amparo, y guia,
Ab la Corona de espinas

al Balob vos ha mostrat
Pillat pensant dans alivoy
pero luego han cridat:
que fiau crucificat,
ab ent tan derigou,
fiau nostre amparo, y guia, &c.
Ab lo carter de Amargura
gran dolor y va padir,
fiau nostre amparo, y guia,
y Qui pogués concompax
dolor de partida tal,
fiau nostre amparo, y guia, &c.

P. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi.
O R E M U S.
R. Effice quafimus Domine, fuper hanc familiam tuam, pro qua Dominus nofter Iesus Chri-
ftus non dubitavit mori: etiam tui necitatem, & Crucis fube tormentum. Qui tecum
vivit, & regnat in unitate Spiritus Sancti Patris, in fante faculnans. **yr.** Amen.

Bercelona: En la Estampa de TERESA PIFERRER Viuda, à la Plaça del Angel.

**LOROS
IMATGE DEL
pital General de Santia
los quals se cantan
Capella.**

Puig en aquella monestya
del Calvari un pecot,
fentreu molt gran tormeng
en vostra Santa Pefona:
ò! Que llafinofa cofa,
fou pujar ab tal treball,
fiau nostre amparo, y guia, &c.
Quant allà van arribar
la Tuniceta de color,
y la Corona del Cap:
à la Creu vos han clavak
derramant per tots la Sanch, &c.
fiau nostre amparo, y guia, &c.
Clavak à la Santa Creu
fentreu molt gran dolor,
fiau nostre amparo, y guia,
Defenid el nostre Cor:
Beniamí del vostre Cor
lo gloriof Sant Joan,
fiau nostre amparo, y guia, &c.

Puig que fou confol de Pobres,
y que ja may vos canfau,
dant remey à modres cofes
de fufir, y altres maus:
Per que fofeu el gran
fiau nostre amparo, y guia, &c.
Los de vostra Confraria
humilment vos fuplicam,
nos perdonau noftras culpas
quant de aquell moon partiam:
nos doneu ecora d'écans
à la gloria que gofau,
fiau nos nostre amparo, y guia, &c.

TORNADA.
O ditrofa Confraria
que teniu imatge tal:
fiau nostre amparo, y guia
Sant Christó del Hospital.

R. Oritia per Crucem tuam redimiffi mandata.
O R E M U S.
R. Effice quafimus Domine, fuper hanc familiam tuam, pro qua Dominus nofter Iesus Chri-
ftus non dubitavit mori: etiam tui necitatem, & Crucis fube tormentum. Qui tecum
vivit, & regnat in unitate Spiritus Sancti Patris, in fante faculnans. **yr.** Amen.

Bercelona: En la Estampa de TERESA PIFERRER Viuda, à la Plaça del Angel.

MARE DE DEU DELS POBRES MALALTS

El 1784 deu menestrals barcelonins deixaren el món per fundar la Comunitat de Germans Infermers o de la Caritat, i dedicar-se a fer d'infermers dels malalts de l'Hospital de Santa Creu, on ingressaren el 24 de març i iniciaren llur actuació l'endemà, diada de l'Anunciació. El mateix any començà a fer quantiosos donatius a l'Hospital el filàntrop Antoni d'Amat i de Rocabertí, baró de Sant Miquel de Castellar. El 1789 en féu un per a bastir una "Habitació" amb estances per als Germans, adossada a la sala de Sant Pere o quadra superior del pavelló de llevant destinada als homes. Deuria ésser el mateix benefactor qui, el 1786 i per presidir els actes religiosos de la Germandat, sufragà una imatge de la Mare de Déu dels Dolors, esculpida per Ramon Amadeu i rebuda amb el cant del *Stabat Mater* de Haydn per la música de la Catedral. El febrer de 1792, quan els Germans la tenien col·locada a la porteria del seu estatge, mancats encara de capella pròpia, el superior demanà permís a la Molt Il·lustre Administració (M.I.A.) per a imprimir les *Cobles* dedicades a la *Mare de Déu dels Pobres Malalts* i poder-les repartir la festa de l'Anunciació (176). Cal advertir, però, que el peu d'estampa consigna 1791. El títol assenyala la veneració a la *habitació*. El boix reproduceix els trets de la imatge i els ornaments són l'escut de la Germandat, constituït pel de l'Hospital amb el mot "Charitas" al peu. El lema és glossat en el text:

*Ja que sou Nostra Advocada,
En tot treball, com se veu:
Valgaunos Mare de Déu
Dels Pobres intitulada.*

*De amor encengué la brasa,
Jesu-Christ per sa Pietat,
Ordenant la CHARITAT,
En la sua pròpia casa;
Perquè en tan segura basa,
Sie sempre colocada. &c.*

*Fet tot lo Món Hospital,
Per la desgràcia primera,
Volguéreu ser la Enfermera,
Del contagi universal,*
.....

*La pobresa, se ha explicat
En vostre Fill, ab rigor,
Y la Charitat major,
En ell, tots hem trobat:*

*Donantnos sa Magestat
Lo seu Cos, y Sanch sagrada. &c.*

La lletra acaba demanant salut pels malalts i per la Germandat:

*Dolsa Mare, y Font de Amor,
Remediau la multitut,
Dels Pobres, que la salut,
Vos suplican per favor:
De aquest Hospital, lo Plor,
Ohüunos, sempre apiadada. &c.*

*Conservau la Germandat,
Ab salut Verge Maria,
Puig cuidan la Enfermeria,
Germans de la CHARITAT:
Gosian tots la eternitat,
De glòria no limitada (177).*

L'edició va enriquida amb "Indulgencia à los que digan las Cobles de Nostra Señora dels Pobres" títol aquest que, a desgrat del de **Pobres Malalts** consignat a la capçalera, també és el cantat pel respòs: "Mare de Déu dels Pobres", amb anticipació de gairebé un segle i mig a l'advocació de la "Verge dels Pobres", apareguda a Banneux (Bèlgica) el 1933.

Les cobles tornaren a estampar-se durant el segon terç del segle XIX, primer amb la indulgència inicial (178) i després amb addició de les atorgades per diversos bisbes barcelonins i Sant Antoni Maria Claret (179-180). I encara el 1884, amb motiu de la celebració del centenari de la Germandat, començada per la restauració de la seva capella, s'imprimiren amb la indulgència primitiva del bisbe Valladares i l'aleshores concedida pel bisbe Català, quan visità l'Hospital el dia 10 de març. La lletra s'afegí d'una cobla al·ludint als Germans i lloant la M.I.A.:

*A Vós, Verge Maria,
Dehuen cent anys de existència,
Entre epidèmias y còleras
Conservant sa influència:
Glòria a la bona Administració
Qu'heu donat a esta santa Casa (181).*

Efectivament, tal com especifica el llibre **Los Hermanos de la Santa Cruz**, aquests tingueren cura d'hospitals provisionals d'empestats en totes les epidèmies de febre groga i còlera escaigudes a Barcelona durant el segle XIX, la

darrera de les quals vingué l'any següent al del centenari. I àdhuc en la primera morí un germà.

Igual que en el centenari de la Comunitat, la imatge de la "Verge dels Pobres" també presidí els cultes de la commemoració del 150 aniversari, però ara ja no s'estamparen els goigs. En canvi s'editaren unes invitacions ornades amb un dibuix de Josep Lisbona que representa "Els deu fundadors als peus de la Moreneta", en recordança de llur anada a Montserrat uns dies abans de l'ingrés a l'Hospital (182). La imatge desaparegué l'any 1936.

El 1959 i amb un gravat que no correspon, els goigs es publicaren dins una col·lecció dels de Mares de Déu barcelonines trobades on s'exposa una llegenda incompatible amb les dates històriques, puix afirma que la Verge plorava cada vegada que un patriota ferit entrava a l'Hospital durant el setge de la guerra de Successió, és a dir, gairebé tres quarts de segle abans d'esculpir-se la imatge, la qual, d'altra banda i segons el mateix legendari, s'hauria trobat en morir un romeu malalt que ingressà amb una petita caixeta (183).

POBRES MALALTS

Un dels Cançoners manuscrits amb poesies de Francesc Martí, conservat a la Biblioteca de Catalunya (184), conté uns **Lamentos dels Pobres, y Malalts del Hospital General de Santa Creu**, els quals hem trobat impresos d'època en full solt. De fons satírico-moral s'inicien amb una quarteta titulada "Quartilla":

*Si lo rato que aquí estàs
Saber no pots nostres dols
Llegint la Prosa, si vols
Un per un tots los sabràs.*

La "Prosa" o seqüència és la de Difunts, la qual s'inclou a raó de tres versos per dècima: els 6, 7 i 10. La primera, que transcrivim com a mostra, recorda l'Hospital i la mort als mundans:

*Miserable caminant
Que distret vas per Ciutat,
Y en tants vicis anegat
Esta ta Casa olvidant,
Contempla per un instant
Dies irae, dies illa,
Solvat seculum in favilla,
Mira que alguna vegada*

*Te vindrà la hora impensada
Teste David cum Sybilla.*

Segueixen algunes cobles que comenten el judici final, el qual afectarà igualment als grans dignataris:

*Y a tots los pobres Malalts
Que hauran mort en Hospitals
.....
Sens la menor diferència
Esperaran la sentència.*

Les dècimes successives, acabades amb una respectiva súplica al Senyor, expliquen els "dols" dels diversos ocupadors de la Casa.

a/ La de l'expòsit comença:

*Plora aquí'l pobre ignocent
Fent extrems de peus, y mans
Ab sospirs, y gemechs grans
Cridant al Pare, y Parent,
Ab son esperit dihent
.....
Puig ma cruel Mare'm deixa,
Ohiu vós Senyor ma queixa*

b/ L'expòsita adulta:

*La Donsella que en clausura
A set anys se veu posada
Ab racció limitada
Plorant sa poca ventura,
Clama ab consciència pura*

c/ El foll engabiàt o encadenat:

*Lo faltat de enteniment
Que's veu reclòs, y abatut,
Dels propis la ingràtitut
Plora molt amargament,*

d/ El pobre, que en morir li resta el cadàver a l'Hospital:

*Lo Infelís que de caudal
Té la mesura molt rasa,
En aquesta Santa Casa
Se'n vé quant està malalt,
Dihent ostigat del mal*

.....
*Si al Corralet queda'l Cos,
Reculliu la Anima vós*

e/ L'adolorit, en fase aguda:

*Aquell que a tots los instants
Grave dolor lo atormenta,
Se desconjunta, y reventa
Solicitant lo descans.*

f/ L'obrer, aleshores sense protecció d'assegurança, que en greu estat va a parar en un llit-bressol:

*Lo Jornaler que al Brassol
Se rendeix ab fort perill,
Sens que a sa Muller, y Fill
Púguia servir de consol,
Clama de Justícia al Sol*

.....
No'ls desampareu Senyor.

g/ El tísic, abandonat potsèr per por de contagi:

*Planyse lo Etich ab rahó
De la poca caritat,
Quan se veu ja abandonat
Del Fill, Pare, y Companyó.*

h/ El luètic, nafrat de resultes de la infecció venèria:

*Qui de llagas carregat
Fet un Làçaro se mira,
Gemega, crida, y suspira,
Consolantse resignat,
Y diu mon Déu si he pecat*

.....
Siaume Senyor propici

i/ El turmentat:

*Lo altre que de nit, y dia
Experimenta torments,
Sens tenir qui dels Parents
lo aconsòlia, com deuria.*

j/ I per últim l'agonitzant:

*Qui està en sos últims moments,
O pròxim a la agonia,
Sols té'l consol aquell dia
De rebre los Sagraments.*

Sense constar-hi planys d'embarassades ni parteres, la composició acaba amb una altra "Quartilla":

*Molt veuries remediat,
Si feyas com altres fan,
Tenin sempre per devant
Lo Escut de la Caritat (185).*

Aquests "altres" amb "Lo Escut de la Caritat" els identifiquem com els Germans Infermers, instituïts el 1784. Això vol dir, juntament amb el vers de restar el cos al Corralet, on cessaren els enterraments el 1794, que els **Lamentos dels Pobres** foren dictats entre ambdues dates. Ultra l'edicció coetània n'hi ha una altra de cap al 1820 (186), ambdues en gran foli apaïsat i sense gravat.

SANT JOAN DE DEU

Per raó probablement de l'increment del nombre dels Germans de la Caritat, triplicats en deu anys, el filàntrop Amat féu un altre donatiu, el 1793, per engrandir llur habitació i instal·lar-hi noves dependències, entre les quals una capella. D'ençà del 1807 hi ha notícies de la celebració de la festa de Sant Joan de Déu per la Comunitat. Però abans de l'any 1805 s'havien imprès els **Gozos que se cantan en el Oratorio de los Hermanos Enfermeros**, titulen el sant **su abogado y protector**, s'il·lustren amb l'escut de l'Hospital, amb la meitat municipal capgirada, enquadrat dins una orla tipogràfica com la dels goigs, i s'ornamenten amb florerres. L'última cobla diu:

*A los que por Caridad
en este Hospital moramos,
y humildes os invocamos,
vuestras manos alargad:
seá nuestro galardón
vivir con vos en el cielo;
sed en todo desconsuelo,
Juan de Dios, nuestro patrón (187).*

Per bé que no en coneixem cap reedició barcelonina, n'hi ha una de vigatana del 1818 apropiada per a l'església de l'Hospital, també de Santa Creu, de Vic (188).

El 1829 s'estamparen uns altres **Gozos**, en full gran i ja amb gravat del sant, que se canten en la **Capilla de los Hermanos**, els quals són esmentats a la darrera cobla:

*Los Hermanos del grandioso
hospital de Barcelona,
miran en vuestra persona
un modelo muy precioso;
y el enfermo fervoroso
os aclama su Abogado.
Rogad por vuestros devotos
Juan de Dios, de Dios amado (189).*

L'any 1862 el general de l'orde de Sant Joan de Déu visità Catalunya, on aquella encara estava exclausturada. Fou molt ben acollit pels Germans, i amb solemnitat els imposà l'hàbit de Terciari de Sant Joan de Déu. I fins el 1866 tigué un freqüent contacte epistolar amb el superior de la Germandat, en recerca del mutu intent fallit d'integració dins l'orde hospitaler, restaurat al nostre país amb l'obertura de l'hospital barceloní de Sant Joan de Déu, el 1867. Durant aquell període foren impresos un parell d'edicions dels goigs, amb diverses modificacions: format tradicional; títol sense esment de l'Hospital; ni dels Germans; els quals s'hi fan presents amb el seu escut com a ornament; text amb supressió de set cobles i addició d'una sobre Sant Francesc d'Assís i d'una altra amb esment de Sant Rafael, el qual també apareix figurat en el nou gravat, signat Samunta, i que era una altre dels sants protectors tant de la Germandat com de l'orde (190-191).

Els anys 1875-1876 es procedí a la restauració del convent. I el 1878 es reeditaren els goigs grans, il·lustrats amb el mateix gravat del 1829 i també ornamentats amb l'escut (192). Cap al 1925 es tornaren a imprimir amb la

utilització com a gravat del petit escut ovalat de l'Hospital com el que figurava a l'encapçalament dels impresos de la Casa i amb una orla semblant a la dels goigs de Sant Ponç estampats al Manicomí, on també deuriem impremtar-se els ressenyats (193).

El 1928 la Germandat, fins aleshores dependent de l'Administració de l'Hospital, fou transformada en la societat laica, sense vots i de dret diocesà **Pia Societat de Germans de la Santa Creu**, amb conservació del mateix hàbit, però amb canvi de l'escut: una creu i, a sota, el lema de Sant Pau "Charitas Christi urget nos". La creu i el lema centren respectivament els segments superior i inferior de l'orla de l'última reedició dels goigs, segons la versió dels fulls grans i títol molt escurçat amb la particularitat de presentar l'esment dels Germans canviat pel de les Germanes:

Las Hermanas del grandioso (194)

Aquestes també cantaven els goigs del sant. Justament el 1927, l'any abans que els Germans, la comunitat femenina fou erigida en la **Congregació religiosa de Germanes Hospitalàries de la Santa Creu**, però el seu escut, també quadrilong francès, és distint: una creu i, a sota, el mot "Charitas", és a dir, finida la subjecció a la M.I.A., la part municipal desaparegué d'ambdós escuts comunitaris.

Hi ha algunes reedicions barcelonines dels goigs del sant sortides l'últim terç del segle XIX sense la cobla que esmenta els Germans. En canvi la conserva a desgrat de la supressió d'algunes altres, l'edició commemorativa del pessebre que el 1947 els Obradors Lluch, de mobles isabelins, dedicaren al tema de Sant Joan de Déu (195).

Després de l'assassinat de vuit germans el 1936, els supervivents que retornaren després de la guerra ja només prengueren cura d'institucions annexes a l'Hospital: la leproseria, tancada el 1961, i l'Institut Mental, on cantaren goigs fins el 1971, quan els tres membres que hi restaven, en nombre insuficient per a atendre al servei assistencial dels boigs, la diada de l'Anunciació passaren a prestar llur col.laboració a la Casa de Repòs de Sant Camil, de la barriada d'Horta, integrats des de llavors als Germans Missioners de Malalts Pobres, de Sant Camil, per bé que alhora continuaren essent-ho de la Santa Creu. Dos moriren el 1983 i amb la mort del restant el 1992 restà extingida la Societat dels Germans de la Santa Creu.

SAGRAT COR DE JESUS

Al lloc de la Rambla avui ocupat pel mercat de la Boqueria hi havia hagut el convent de Sant Josep, de Carmelites Descalços, els quals l'hagueren

d'abandonar durant l'ocupació napoleònica. En restar el sant titular sense culte, alguns devots demanaren continuar-lo a la pròxima església de l'Hospital, on el 1810 s'establí la Pia Unió de Jesús, Maria i Josep, ampliada el 1814 al Sagrat Cor de Jesús, amb concessió d'un altar el 1815 i agregació el 1818 a la primitiva Congregació de Roma, del Sagrat Cor, el culte del qual prengué caràcter exclusiu d'ençà el 1824, a desgrat del doble títol devocional. Els fulls de les indulgències de 1814-1817, amb un boix que representa alhora la Sagrada Família i la Santíssima Trinitat, duen la nota que els socis indigents hospitalitzats seran socorreguts amb un ral diari, sempre i quan "no siendo enfermedad venérea" (196-197).

Amb un gravat que figura la Sagrada Família, amb un Sagrat Cor a dintre la imatge de Jesús, i que porta una llegenda d'abreviatures: "AM" sobreposades, "JHS" i "JP", el 1830 s'estampà la **Lletra Sagrada** al Sagrat Cor de Jesús, que la Congregació canta en la **iglesia del Sant Hospital** (198), sense esment d'aquest en el text dictat per Joan Galí, catedràtic del Seminari (199). Tampoc s'esmenta l'Hospital en el títol de l'edició bessona feta aprofitant la composició primera. Les edicions posteriors titulen que s'hi cantava els **quarts diumenges** i s'il·lustren amb un gravat, primer anònim (200-202) i després més detallat i signat Torner (203-204), que deu figurar el retaule fet el 1831, i amb vinyetes del Sagrat Cor. El títol de la darrera edició, del 1863, concreta que l'Hospital era el **de Santa Creu, en Barcelona** (204). El programa de la festa anual del 1896 continua anunciant el cant de la "letra sagrada" (205), però ja no ho feia el del 1913.

Supervivència dels cultes de l'Associació fou la processó eucarística del diumenge després de Corpus pel recinte de l'Hospital de Sant Pau, de la qual eren pendonistes els Caps de Servei, per ordre d'antiguitat, i els Alumnes Interns en portaven les vares del tàlem. Després de les reformes litúrgiques promogudes pel Concili Vaticà II restà reduïda a fer-la per dintre l'església.

BEAT JOAN GRANDE

Amb l'afluència de consultes haguda a l'Hospital durant el còlera del 1865, ultra donar-se'n casos en algunes sales, es declarà un focus al departament dels boigs, de manera que la Casa de Convalescència fou convertida en Hospital de colèrics. Aquests fets, d'altra banda escaiguts durant la temporada de relacions entre l'orde de Sant Joan de Déu i la Germandat, deuriem motivar les edicions circumstancials dels goigs del beat Joan Grande, de l'orde hospitaler, sense constar-hi la veneració, i ornamentades amb l'escut dels Germans, amb el respòs:

*Contra la peste y demencia
Dadnos Juan vuestro favor (206-207).*

Hi havia una edició general anònima dels goigs, potser sortida arran del còlera del 1854, amb un gravat del beat amb la llegenda "Abogado de apestados y dementes".

SANT FRANCESC D'ASSIS

Abans d'instituir-se els Germans de la Caritat, els terciaris i terciàries seglars d'alguns ordes religiosos anaven a l'Hospital un dia a la setmana, a passar el rosari i servir els malalts. El dijous ho feia el Terç Orde Franciscà. Una saleta decorada amb petits plafons ceràmics del Via Crucis s'obre a l'antiga quadra de Sant Pere, ara gran sala de lectura de la Biblioteca de Catalunya, mitjançant una porta amb un dintell on es llegeix: "Aposento dels Germans de la Tercera Orde de Penitencia del nostre Pare S.t F.ch 1670". I una inscripció semblant, datada el 1668, figura a la planta baixa, que ocupaven les dones. Ambdues volen dir que igual com els altres tercers ordes al·ludits i alguns gremis, el franciscà disposava de sales de distingits reservades als seus confreres malalts, amb la roba i mobles a càrrec de l'associació i els aliments i medecines per compte de l'Hospital. El mateix orde venerava el seu fundador Sant Francesc d'Assís a l'església de l'Hospital, i així ho exposen els Goigs dictats el 1889 pel prolífic poeta gogista Mn. Pau Parassols i Pi:

*Francesch, com Cristo llagat,
inflameu lo nostre cor.*

.....

Eixa vostre Orde Tercera,

.....

*Ja que de est Sant Hospital
en lo temple os veneram,
devots fills vos suplicam
que nos guardeu de tot mal (208);*

La il·lustració, signada Benziger, representa la institució de l'orde. I amb el gravat directe d'una taula gòtica catalana del mateix tema, els goigs foren reeditats el 1924 (209), és a dir, als darrers temps de l'Hospital antic, quan moltes de les noies treballadores de la Casa pertanyien al Terç Orde, extingit amb el trasllat.

Se advierte, que se celebrará la Jueña el primer Domingo después de la Festividad de la Exaltación de la Santa Cruz de Setiembre, y en el día 20. de Octubre se empezará el Novenario, que se concluirá cada día con Procecion en el Cementerio del Santo Hospital General de esta Ciudad.

BARCELONA: Por FRANCISCO SURIA, Imprinter, en la calle de la Paja.

DOLOROSOS
DE LAS BENDITAS
Purgatorio, que se canta
Santo Chirilo del Ce-
Hospital General
de Bar-

Oíd, Moradas pidiolos,
y ayudados á alcanzar
que Dios nos fuere de penas,
y no liere á desentir.
No os desentir, con amonias,
sufredes, y con amonias,
baldará solo el otros
á mover vuestra piedad.
Ay pide vuestra siliocion,
que os dignéis cooperar, &c.
No ay dolor, tormento, y pena,
martyrio, cruz, ni siliocion,
que non llegue á ser pinura
de nuestra menor passion.
Solo sirven nuastron males
de Aquel que ay, y pferir, &c.
Ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay,
de luego en cama tendidos,
fucndo en mayor tormento
la ausencia de un Dios querido
Palacos fin meteres,
por mi no ballo á alcanzar, &c.
Ay de mí! Ay Dios ferido!
Ay llana voz! adá!
Ay bien merecido fugo!
Ay concencia liempre viva!
Ay juicio, que no cedia!
Ay culpa lo que me quedará!
No imaginé yo ficeras,
y. *Análisis sacram de Celo dicieren mudi.*

O R E M U S.
F. *Adiós, Dios amador Cuidador, & Redemptor, amador famularum, famularumque lacrimarum, & misericordiarum, & indulgentiarum, quam semper operamini, pro applicacione, & confuacione. Qui vivis, &c.*

Se advierte, que se celebrará la Jueña el primer Domingo después de la Festividad de la Exaltación de la Santa Cruz de Setiembre, y el día 20. de Octubre se empezará el Novenario, que se concluirá cada día con Procecion en el Cementerio de dicho Santo Hospital.

LAMENTOS
ALMAS DEL
necio del Santo
de Santa Cruz
celona.

los que así estos fupinos,
y queris, podéis sacras,
de estos lobregos retiros,
A la Virgen, y á los Santos
pedios, quieren mediar, &c.
Ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay,
Sangre toda el Redemptor
conculando de ellas, penas
fu gran tormento, y rigor
Al Padre Eterno la ofeas,
no ceñando así de over, &c.
A villa de tal piedad,
no te olvidar, ó Morra,
de este pio Campo Santos,
Cementerio del Hospital
Ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay,
que en suple, Cementerio
Atende, y mira Chullinos,
que en suple, Cementerio
tal vez mi padre, y Dreda,
sufieran de ti el remedio
Sufragio, y Suficcion
te aplican, fin ciliar, &c.
Fides, Chullinos, Amigon,
dóe credito á estos Lamentos,
para mi de, y de, y de, y de,
conculando con prier,
conculando con prier,
á Dios no fuere de penas, &c.

O R E M U S.
F. *Adiós, Dios amador Cuidador, & Redemptor, amador famularum, famularumque lacrimarum, & misericordiarum, & indulgentiarum, quam semper operamini, pro applicacione, & confuacione. Qui vivis, & c.*

Se advierte, que se celebrará la Jueña el primer Domingo después de la Festividad de la Exaltación de la Santa Cruz de Setiembre, y el día 20. de Octubre se empezará el Novenario, que se concluirá cada día con Procecion en el Cementerio de dicho Santo Hospital.

BARCELONA: Por FRANCISCO SURIA, Imprinter, en la calle de la Paja.

GOIGS DEL GLORIÓS BISBE I MARTIR SANT PONS

ADVOCAT CONTRA LES XINXES

Que es venera en l'Església del Hospital General de Santa Creu de Barcelona

Puix que Déu vos ha dotat de tants singulars blasons, siau el nostre advocat, gloriós Màrtir Sant Pons.

Sant prodigiós sou estat, i amb Déu tant heveu tingut, que molt abans d'èsser nat per l'infern fóreu temut. Qui intentà pera matar-vos infinites invencions, etc.

Avortar-vos vostra mare ans de parir-vos volgué, però Déu més clement Pare vostra mort no permeté:

Tenint-vos ser destinat per moltes altres accions, etc.

Pne temps després que nasquéreu vostres talents demostràreu en quantes accions fèreu, als qui us veien admiràreu. Mostrant molta edat entre els demés minyons, etc.

Quan prendes tan sobiranes discret vostre pare veu,

després a les lletres humanes vostre estudi aplicar feu:

Causant en tal facultat a tots mil admiracions, etc.

L'n dia a l'escola anant oïreu casualment

als catòlics que cantant

lloaven l'Omnipotent:

Quedàreu enamorat:

de tan santes oracions, etc.

Quan a la porta picàreu,

del Cel avisats iquieren,

ser cristià demanàreu

i ells gustosos us reberen:

Aquí fóreu educat

per sants i doces barons, etc.

A vostre pare induireu

a la llei que vós prenguéreu

al Papa junts oïbreu

i el baptisme rebéreu.

Al infern deixant burlat

en ses vanes intencions, etc.

Al cap de poc temps morí

vostre pare en lo Senyor,

i mort ell se us concedí

el seu lloc de Senador:

Guanyant en tal dignitat

sobiranes aficcions, etc.

Féreu que els emperadors

del temple als idols liançassin

i que en l'ara de sos cors

a Christ humil col-Incassin.

Deixant de l'antiguitat

les vanes adoracions, etc.

Canyis Decia la corona

i son idòl tra pit

per enemic us pregona,

per Christ haver seguit:

Pres us porten lligat

amb cadenes i grillons, etc.

Aquí intentà sa arrogancia

que adressiu a sos Déus,

però la vostra constància

burla els desiguis séus:

Deixant el tirà burlat

vostres divines raons, etc.

Entre els torments que us feren,

en què inichs es demostraren,

xinxes immundes prengueren

i amb el brou us les donaren:

Privant vostra gran bondat

amb eixes extorcions, etc.

En fi degollat moríreu

amb constància que espariàreu,

alegre d'eix mon patíreu

i triomfant al Cel pujàreu:

A on mostrau gran pietat

en nostres aficcions, etc.

Tota herba que és beneïda

el dia de vostra mort,

lleua a les xinxes la vida

les quals ens molesten fort:

Contra elles sóu reclamant

amb humils submissions, etc.

TORNADA

Ja que dones sóu invocat

per nostres oracions,

siau lo nostre advocat,

gloriós Màrtir Sant Pons.

V. *Ora pro nobis beate Ponsi.*

R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

OREMUS

Presta quæsumus, Omnipotens Deus, ut qui beati Ponsi Martyris tui, natalitia colimus: intercessione ejus in tui nominis amore roborerur. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

SANT CRIST DEL CORRALET

De la imatge del Sant Crist del Corralet hi havia estampes força abans que li dediquessin goigs. Així, la setcentista del Sant Crist de les Animes del cementiri de l'Hospital, annexa als **Lamentos** (210). Una en full solt, titulada **Santo Cristo del Corralet**, impresa el 1864, amb una oració per a ben morir, figura Maria al peu de la Creu (211). Aquest gravat, que ja trobem il·lustrant el programa de cultes del 1830 (212), a còpia d'emprar-lo anualment deuria malmetre's amb el temps, puix que els anuncis del 1897 (213) al 1901 (214) s'ornamentaven amb el gravat signat Valls que presideix els goigs del Sant Crist de l'Hospital en full gran.

Tal antecedent explica allò que a primera vista sembla sorprenent: que quan el 1925 es publiquen per primera i única vegada els **Goigs** del Sant Crist del Corralet (215) s'il·lustrin amb el gravat susdit del Sant Crist de l'església de l'Hospital i que, en canvi, no ho facin els d'aquest publicats el mateix any amb igual lletra. També se'n feren tiratges especials i amb una estampa annexa del Sant Crist (216) distinta de les adjuntes als goigs del Sant Crist de l'església. Els folkloristes Amades i Colomines la publicaren posteriorment en un recull d'imatgeria tot dient: "D'aquest notable gravat, no en coneixem cap edició d'època" (217).

SANTA CREU

A desgrat del seu nom, l'Hospital no ha comptat amb goigs endreçats a la Santa Creu, però amb tot hem vist que els més antics ho foren de devocions relacionades amb aquella: Santa Helena, que en fou la descobridora, i el Sant Crist. Les **Constituciones** de la Pia Societat dels Germans, del 1928, els estatueixen l'Exaltació de la santa Creu com a patrona principal. L'any següent es publicà el **Manual** devot per a ús dels Germans, el qual conté l'himne d'aquests, dictat per Mn. Ramon Rovira. Comença amb l'esment del seu lema, la caritat de Crist, i continua, exagerant la cronologia, cantant el seu objectiu:

*Somos de Cristo Jesús los obreros
con El unidos en santa Hermandad.
Somos apóstoles y pregoneros
de los tesoros de su caridad.*

*Somos los hijos de nobles cruzados
que hace dos siglos juraron servir
a los que el mundo dejó abandonados
en triste llanto y amargo sufrir.*

La quarta i última posada demana la protecció per als Germans:

*Ave, Cruz Santa, preciosos ornamento
sostén divino de nuestra Hermandad;
ampara siempre y en todo momento
a los Hermanos de la Caridad (218).*

L'himne de la Germandat fou cantat fins al 1970, és a dir, mentre aquella subsistí a l'Institut Mental.

MARE DE DEU DE BETLEM

Algun dels hospitals fundacionals del de Santa Creu subsistí fins a la primera del segle XX, però els seus goigs no hi mostren cap relació.

En canvi, la presenten doblement manifesta, en el text i en l'ornament, els de la Mare de Déu de Betlem, de la capella i casa del mateix nom, adquirida per l'Hospital en virtut d'un testament del 1623 i situada al vessant barceloní de la serralada de Collserola, entre el Tibidabo i Vallvidrera. Una estampa de la darrerria del segle XX inclou la relació que a mitjan segle XVII donà de la imatge, en el **Jardín de Maria**, el P. Camós, el qual per raó de les presentalles de naus, deduïa que era invocada per navegants (219). Tal protecció la confirmen els **Goigs** de mitjan segle XVIII, després de cantar els esdeveniments de Betlem, i alhora afegeixen i expliquen que la imatge era invocada per a parts i alletaments:

*En Collcerola posada
queda vostra Imatge bella,
Atalaya, y Centinella
de tota Christiana armada;
Que a bon port serà arribada,
si vos li guiau lo rem,
siau nostre amparo, y guia
Verge Santa de Bethlem.*

.....
*Ab Vós todas las prenyadas
tenen gran devoció,
puix per vostra intercessió
luego quedan deslliuradas;*

*De llet estan abundadas,
com clarament comprenem; &c.*

La capella resultà destruïda durant la guerra de Successió, quan durant el setge de Barcelona del 1714 s'hi aposentà l'estat major de Felip Vè. Després fou reconstruïda per l'Hospital, motiu pel qual els goigs acaben amb l'esment dels "quatre administradors", que, d'acord amb l'origen mixt de l'Hospital, eren dos regidors i dos canonges:

*Per la guerra, que és tot mal,
que al Univers atropella,
quedà la vostra Capella,
destruïda sens igual;
Y lo Hospital General
la ha tomada com vehem, &c.*

*Per lo tant Verge Sagrada
als quatre Administradors,
que ab lo afecte de sos cors
la Capella hos han tomada:
Vullaulos donar morada
en la alta Gerusalem, &c. (220).*

Fins a la darrerria del segle XIX es feren nombroses reedicions d'aquests goigs, gairebé sempre ornamentades amb escuts: primer de l'Hospital (220-226), el darrer dels quals ovalat (226), i després d'una sense (227), amb el de la Germandat (228-234), la qual en els seus primers temps emprà la Casa com a lloc d'esbarjo.

El caire nadalenc de l'advocació ha estat motiu que una edició antiga es reproduís en facsímil (235-236) i aquest com a nadala (237-238). També hi ha una nadala fragmentària d'una altra edició (239).

D'altra banda, una de les estampes d'una col·lecció del mes de Maria, publicada cap els anys 30, conté el gravat d'una altra edició i una cobla dels goigs (240).

L'edifici de Betlem fou emprat durant molt de temps com a convalescència de bogeria. Aquesta funció motivà que el Dr. Giné i Partagàs anomenés Nova Betlem el seu manicomi particular quan des de Gràcia el traslladà i instal·là a la falda del Tibidabo el 1874.

Il·lustrats amb el quadre de Viladomat que ornava la capella, a començament del segle XX s'imprimiren uns altres Goigs, amb argument paral·lel i també amb esment de les embarassades devotes, les quals en poder alletar els seus fills, aquests es criaven "ben sans":

*de Collcerola a reddòs
Verge benigna'us trobem;
siau la nostra advocada
Verge y Mare de Betlem*

*Aquesta Casa y Capella
pròpia del Sant Hospital
està posada aquí dalt
com vigilant centinella;*
.....

*Les dones que estan prenyades
us tenen gran devoció
puig per vostra intercessió
són felisment deslliurades;
de llet estan abundades
y sos fills ben sans veyem:*

En canvi no s'hi fa esment dels nautes, ni tampoc d'aquella guerra llunyana, menció, aquesta última, que ara resultava desfasada. I de la M.I.A. en parlen en un altre aspecte: el de l'ofrena de pa beneït, la diada dels Reis:

*Alta significació
te'l pa beneyt que en lo dia
sagrat de la Epifania
dóna l'Administració;
la cristiana germanó
aixís la representem: etc.*

*Benehiu la gran ciutat
que a vostres plantes s'extén,
benehiu la bona gent
que als malalts fan caritat (241);*

La cerimònia, celebrada durant l'ofici de la diada de Reis, assolí gran esplendor fins al tancament de la Casa, l'any 1935, la qual fou emprada durant un temps com a residència de senyores, a càrrec de les Germanes. Avui, encara que als pilars de l'entrada resten unes làpides siscentistes amb l'escut de l'Hospital, àdhuc el nom primitiu s'ha perdut, puix que venuda la finca a la Junta de Protecció de Menors, el 1946 fou transformada en la Institució de Nostra Senyora dels Angels, per a nois abandonats. El 1959 els goigs antics es publicaren dins la col·lecció dels d'imatges marianes trobades, amb canvi d'ordre de la cobla de les prenyades, i al verso s'expliquen les tradicions de la troballa de la imatge, del seu retrobament en una nit de Nadal i de les floretes "nadales" (242).

COBLES À LA PIADOSA IMATGE

DE LA MARE DE DEU DELS POBRES MALATS,
en la habitació dels Germans de la Charitat del Hospital
General de Santa Creu de la Ciutat de Barcelona.

*Lo Illustrissim y Reverendis.
Il·ladares y Mesia Bisbe de Bar-
Indulgencia à los que di-
tra Señora*

*sim Señor Don Gavino de Va-
celona concedeix 40. dias de
gan las Cobles de Nos-
dels Pobres.*

Ja que sou Nostra Advocada,
En tot treball, com se veu:
Valgaus Mare de Deu
Dels Pobres intitulada.

De amor encengué la brasa,
Jesu-Christ per sa Pietat,
Ordenant la CHARITAT,
En la sua propia casa;
Perque en tant segura basa,
Sie sempre colocada. &c.
Fet tot lo Mon Hospital,
Per la desgracia primera,
Volguereu ser la Enfermera,
Del contagi universal,
Puig la culpa Original,
No os compregué Maculada. &c.

La humana Naturaleza,
Quant Jesu-Christ la exaltà,
En vostre Claustro trobá,
Sanch de major limpieza:
De ahont maná ab enteresa,
Nostra salut esperada, &c.
Después que à Jesus parireu,

† Dins lo estable Verge pura,
Dels Angels ab gran dulsura,
Cantar las Glorias ohireu:
Y dels Reys, que recebireu,
Ab tres dons, foreu honrada. &c.

La pobresa, se ha explicat
En vostre Fill, ab rigor,
Y la Charitat major,
En ell, tots habem trobat:
Donantnos sa Magestat
Lo seu Cos, y Sanch sagrada. &c.

En lo Convit misterios,
De Caná, per vos Maria,
Se converti, com debia,
La aygua en vi, molt generós:
Que à la set doná socós,
Novedat tant extremada. &c.

Naufragá fora de Port,
Vostre Cor, pur, y sensill,
Quant se os despedí, lo fill,
Per anar á pendrer mort:
Tortola, en flagell tan fort,
També foreu figurada. &c.

† Ab dolor fora de mida,
Vos mira, ma pena y greu,
Posada al peu de la Creu,
Morint, lo Autor de la vida:
De esta espasa la ferida,
May será prou ponderada. &c.

Dolsa Mare, y Font de Amor,
Remediau la multitut,
Dels Pobres, que la salut,
Vos suplican per favor:
De aquest Hospital, lo Plor,
Ohiuons, sempre apiadada. &c.

Conservau la Germandat,
Ab salut Verge Maria,
Puig cuidan la Enfermeria,
Germans de la CHARITAT:
Gosian tots la eternitat,
De Gloria no limitada.

TORNADA.

Ja que sou Nostra Advocada,
En tot treball, com se veu:
Valgaus Mare de Deu,
Dels Pobres intitulada.

†. Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix

†. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Concede nos famulos tuos, quæsumus Domine Deus perpetua mentis, et corporis sanitate gaudere: et
Gloriosa Beate Mariæ semper Virginis intercessione, à præsentis liberari tristitia, et æterna perfui latitia:
Per Christum Dominum Nostrum. †. Amen.

Barcelona : Per CARLOS GIBERT y TUTÓ, Estamper y Llibreter. añ 1791.

1. A MENTOS DELS POBRES, Y MALALTS DEL HOSPITAL GENERAL, DE SANTA CREU DE BARCELONA, implorant dels faels Christians alvó en sas necessitats.

QUARTILLA.

Si el rato que aquí estás
 Saber no pots nostres dolts,
 L'algunt la Prosa, si vols
 Un per un tots los sabrás.

Miserable caminant
 Que tristat vas per Ciutat,
 Y en tants vicis anegat,
 Esta ta Casa olvidant,
 Contempla per un instant
 Dies iras, dies illa,
 Solent readim in favilla,
 Mira que alguna vegada
 Te vindrà la hora inmensada
 Te vindrà David cum Sybillin.
 Per mes que en aquesta vida
 Lograts, honorás, y tresors,
 A deixarho al punt que mors
 La fiera Parca t'convida,
 Un Jugec incognit te crida
 Quanta tremor sis futurus,
 Quando Judex sis venturus,
 Edomando que no has fet,
 Te tindrà ja l'compte tret
 Cuncta strictè discoratur.
 No creguas que lo morir
 En llit tou, pugua mudar,
 Ni forte en res millorar
 La sort que te ha de seguir,
 Tois à un punt havem de obrir
 Tuba mirum spargens sonum,
 Per Sepulcra regionum,
 Y tant à tu, com à mi,
 Y al que está enterat aquí
 Cogit omnes ante Tribunal.
A Papas, Personas Reals,
 Princesps, Infants, grans Señores,
 Duques, Comptes, Emperadors,
 Y à tots los pobres Malalts,
 Que hauran mort en Hospitals,
 Mors stupebit, et natura,

Cúm resurgat creatura,
 Sens la menor diferencia
 Esperarán la sententia
 Judiciumi raponitura.
 Tot quant lagras mal gestat,
 Y en los Hospitals plangut,
 Te sera Fiscal astut
 En la Vall de Jovafat;
 En força de esta maldat
 Liber scripius pofectur,
 In quo totum continetur,
 Y en tant terrible ocasió
 Sobrirà al Jugec rabio
 Unde Mandas judicetur.
 Lo Malalt que no has volgut
 (Com fer podias) socorrer,
 Allà te farà discurrer
 Clamant per ta ingratitud,
 Absort quedarás, y mut
 Judex ergo cum sedebit,
 Quidquid laiet apparbit,
 Quant contra ell hagias obrat
 Y despus de així exposat
 Nil inultum remanbit.
 No pensias aquí venir
 Ab capa de piados,
 A resteur cautelós
 Lo que'l just sap reparit;
 Dins de tu comença à dir
 Quid sum miser tunc dicturus?
 Quem patronum rogaturus?
 Puig faltant la caritat,
 Res indrás assegurat
 Cum viz Justus sis securus.
 Plora aquí el pobre innocent
 Fent extrems de pens, y man.

Ab suspirs, y gemechis gram
 Cuidant al Pare, y Parent,
 Ab son esperit dilent
 Recs tremende Magistrai,
 Qui solando tabas gratis,
 Puig ma cruel Mare m deixas
 Ohiu vos Senyor ma queicka
 Solam me fons pietatis.
 La Doucella que en clausura
 A set anys se vus posala
 Ab raxco limitada
 Plorant sa peca ventura,
 Clama ab conciencia pura
 Recordare, Jezu pie,
 Quid sum causa tue vie,
 Ovidicu per vostre amor
 Com jo, dels meus lo rigos
 Me me perdis illa die.
 Lo faliat de enteniment
 Que à vus reclos, y abatus,
 Dels propis ta ingratitud
 Plora molt amargament,
 Entre si à vobis dilent
 Quarens me, sedisti lassus,
 Redemisti, Crucem passus,
 Senyor, si tal merequist,
 Fet al menos que à la fi
 Tantu labor non sis cassus.
 Lo infelis que de causal
 Té la mesura molt raxa,
 En aquesta Santa Casa
 Se n ve quant está melalt,
 Dilent ostigat del mal
 Juste Judex, alidionis,
 Donum fac remisiois,
 Si al Contractat queda l'Cos,
 QUARTILLA.
 Molt veurias rremechiat,
 Si keyas com altres fan,
 Temi sempre per devant
 Lo Escrit de la Caritat.

Reculliu la Anima vos
 Aquell que à tots los instants
 Crave tholor lo atormenta,
 Se desconjunta, y reventa
 Solicitant lo descansa,
 A Deu clama ab juntas mans
 Ingenitico, tanquam reus,
 Culpa rubet vultus meus,
 Reperit mes mort que viu,
 De mi compassió tenui
 Supplicanti parce Deus.
 Un Journaler que al Brassó
 Se renteix ab fort perill,
 Sens que à sa Muller, y Fill
 Pugua servir de consó,
 Clama de Justicia al Sol
 Qui Mariam absolvisti,
 Et Latronem excaudisti,
 Non 'is deserviaru Senyor,
 Mon mal passia à vostre amor
 Mihi quoque spem dedisti.
 Planyse lo Etich ab ratió
 De la poca caritat,
 Quant se ve ja abandonat
 Del Fill, Parc, y Companya.
 Dilent no obstant tot assó
 Preces meae non sunt dignae,
 Sed in bonis fac benigné,
 Ovidicu Senyor la ofensa,
 Y feu que en recompensa
 Me paranti cremer igit.
 Qui de llagas carregat
 Fet un Lascar se mita,
 Gemega, crida, y suspira,
 Consolante resignat,

Y diu mon Deu si he pecat
 Inier ova lacum praestit,
 Et ab hedis me sequetra,
 Quant me presenta à Judicis,
 Stauime Senyor propici
 Statuam in parte dextera.
 Lo altre que de nit, y dia
 Experimenta tormentis,
 Sens teur qui dels Parents
 Lo aconsolla, com deuria,
 Exclama à tal tirania
 Confusatis maledictis.
 Flammis acerbis addictis,
 Proferint sol ab lo Cor,
 Misericordia Senyor
 Voca me cum Benedicisti.
 Qui está en sos ultims moments,
 O proxim à la agonía,
 Sols té l'consol aquell dia
 De rebre los Sagraments.
 Vina dunchs Christia q ho sens
 Oro supplex, et acciniis,
 Cor contritum quasi cinis,
 En est punt tant delicat,
 no m deixas en solclat,
 Gere curam mei finis.
 Si tens aversos de sobras
 Lachrymosa diet illa,
 Qua reuogant ex favilla,
 No repartime entre Pohres,
 De res te serveix quant logras
 Judicandus Homo reus,
 Inic ergo parce Deus,
 Puig pot ser que ans no cixiràs
 Tal volia dir no podrás
 Jezu! jsi Protector meu.

Barcelona: En la Estampa de Eulalia Piérrer Viuda, y Viampora del Rey nostre Senyor, Pleça del Angel.

II - GOIGS GENERALS CANTATS EN L'HOSPITAL

El repertori de goigs vist fins ara, prescindint dels de la Casa de Betlem, comprèn els de veneracions particularment localitzades a l'Hospital; però en aquest també se'n cantaven d'altres advocacions, de devoció més general i estesa, les estampacions dels quals no consignen lloc de veneració, perquè una mateixa lletra era entonada en diversos indrets.

MARE DE DEU DEL ROSER

Els goigs de la Mare de Déu del Roser són els únics que s'esmenten en les detallades i minucioses **Constitucions** de l'església i Hospital, fetes l'any 1756, quan pel cap baix ja s'hi cantaven els de Santa Helena i els del Sant Crist. Les **Constitucions** ordenen que el sagristà tingui cura de passar el rosari cada dia i que "los Dissaptes cantaran los Goigs del Roser corresponents al temps" (243), és a dir, els titulats simplement **del Roser** i cantats la major part de l'any (244), els **que se cantan en la Quaresma** (245), i els **que se cantan en lo Advent** (246). Justament hi ha edicions dels tres goigs estampades pel mateix impressor de les **Constitucions** i d'alguns goigs de l'Hospital, la qual cosa permet de suposar que les hi van encomanar per a ús de l'Hospital.

Amb elements tipogràfics emprats en les darreres edicions dels goigs del Sant Crist, de Sant Joan de Déu i de Sant Ponç, n'hi ha una d'anònima dels goigs del Roser (247) i una altra de les cobles castellanques del Rosari de l'Aurora (248), ambdues sense gravat, les quals creiem que també es van imprimir a l'Institut Mental per a l'església de l'Hospital.

L'expandiment de la devoció del rosari anà aparellada amb la decadència i suplantació de la dels Set Goigs per aquella. Ja hem vist com totes dues eren practicades a l'Hospital en moments de llur màxim apogeu.

MARE DE DEU DELS DOLORS

En parlar de les Animes hem dit que, sota el patrocini de la Mare de Déu dels Dolors, el 1780 es va constituir la Pia Unió del Rosari, la qual celebrava els seus cultes a la capella del Corralet. El programa de l'any 1807, el més antic que hem vist, anuncia que, en la celebració de l'aniversari de la fundació, la funció de la tarda acabarà amb el cant, per la música de la catedral, dels "Gozos de Nuestra Señora de los Dolores" (249). Aquests podrien ésser els **Goigs de Nostra Senyora dels Dolors molt devots**, de caire general, començats:

Puix foreu ab set torments (250)

i dels quals, ultra la del temps, hi ha estampacions anteriors i posteriors fetes per impressors al servei de la Casa (250-252). La redacció dels cartells en castellà no és cap inconvenient per a suposar-ho, perquè també ho són els anunciadors del cant de la "Letra Sagrada" al Sagrat Cor (253), de text català.

El cartell del 1835 encara anuncia els cultes a la capella del cementiri (254), però el del 1848 ja ho fa a l'església de l'Hospital (255). En tots dos continua l'esment al cant dels "gozos de nuestra gran Patrona y Madre", per la música del Pi. I per la de la Catedral encara el pregona el full del 1862 (256), però no pas el del 1897.

SANT LLUIS GONZAGA

Per les notícies religioses dels anys 1884 i 1885 ens hem assabentat que a l'Hospital de Santa Creu hi havia establert una Associació de donzelles sota l'advocació i patrocini de sant Lluís Gonzaga, la qual practicava els seus exercicis pietosos el segon diumenge de cada mes. Justament la funció de l'agost del 1884, amb epidèmia de còlera al sud de França, "se ofrecerá al Santo, para que nos libre del terrible azote que nos amenaza" (257). Les funcions acabaven unes vegades amb el cant dels goigs del sant (258), i d'altres amb l'himne dictat per Mn. Jacint Verdaguer (259). Les edicions barcelonines vuitcentistes dels goigs de sant Lluís corresponen a la lletra començada:

Ejemplar de perfección (260),

L'**Himne a sant Lluís** no podia pas ésser el dictat el 1891 per l'Arxiconfraria de la parròquia de Betlem, sinó que devia ésser el dictat el 1881 per a l'anada dels Lluïsos a Montserrat, arran de la coronació de la Mare de Déu, el qual comença:

Lliri de puresa (261),

Un dels anuncis dels cultes notícia que l'**Himne** era cantat amb la música del mestre Càndid Candi (262). Aquest n'havia posat a tota la resta de la cinquantena de càntics verdaguerians. Justament la fulleta del de sant Lluís és l'única de la col·lecció que consigna que fou musicat pel mestre García Robles.

L'Associació hospitalària de les Lluïses s'havia estatut el gener del 1882, segons una instància que hem trobat a l'Arxiu Diocesà (263).

MARE DE DEU DELS ANGELS

En els anys damunt dits, 1884 i 1885, el Terç Orde Franciscà establert a l'església de l'Hospital, hi acabava la celebració del Jubileu de la Porciúncula del dia 2 d'agost, diada de la Mare de Déu dels Angels, amb el cant dels goigs de la Porciúncula (264). Aquests devien ésser les **Coblas** de la Mare de Déu dels Angels, dita de **Porciúncula**, de les quals hi havia reedició pròxima, començades:

Dels cels alta Emperadora (265),

IMMACULADA CONCEPCIO

Tots els ordes franciscans han professat sempre una especial devoció a la Immaculada Concepció de Maria. El full plegat amb el programa dels cultes de la festa dedicada el 1910 pel Terç Orde de l'Hospital, conjuntament amb el de l'Ajuda i l'Arxiconfraria del Cordó, inclou uns **Goigs** de poques posades i començats:

Per la gràcia divinal (266)

els quals resulten ésser un fragment dels dictats per Josep Mas i Casanovas, quelcom anticipat a la primera edició íntegra i musicada en full solt, per a la Catedral de Barcelona, amb una lletra de fons històric que no esmenta l'Hospital.

El Terç Orde de l'Hospital convida a la celebració els devots de les associacions damunt dites en el programa del 1913, únic altre que hem vist, on figura un **Cant** marià per a **la professó** que comença:

Maria al cel guia (267)

i que en realitat és mig càntic d'igual títol que el d'aquest vers, dictat per Mn. Jacint Verdager. Ultra un gravat directe de la Puríssima, distint del de 1910, el plec de 1913 comença amb l'escut de l'entitat pietosa, el qual inclou la llegenda "V.O.T. Hospital de Santa Creu"

SANT JOSEP

Ultra el patró principal de la Santa Creu, els Germans tenien instituïts com a patrons principals l'Anunciació de la Verge, en memòria de l'inici de la

tasca de la Germandat en tal diada, Sant Josep, Sant Rafael i Sant Joan de Déu. Ja hem vist els goigs del darrer. L'Anunciació era celebrada amb ofici, sense cant de goigs. I fins que el 1971 deixaren l'Institut Mental, els Germans cantaren els

goigs de Sant Josep en la versió castellana, molt divulgada en altre temps, que començava:

Pues sois santo sin igual (268)

SANT RAFAEL

També fins al 1970 els Germans cantaren els goigs de Sant Rafael, **para los Enfermos, que imploran su favor**, poc divulgats en full solt, però de dictat força anterior a la Germandat, puix que ja clouen una **Novena** que amb llicències datades a Madrid el 1711 fou reimpressa a Barcelona el 1721. Tals goigs canten el paper remeier del sant:

*Rafael de Dios querido
Serafin enemorado:
Dad la salud invocado
al doliente, y afligido,*

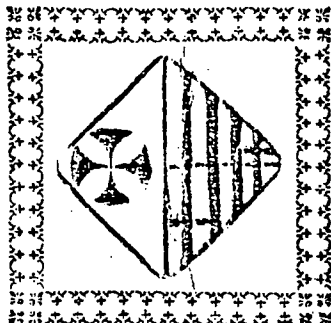
*Protomédico divino
os nombró Dios de las gentes
para curar los dolientes*

.....
*De salud soys la oficina,
que curays todos los males,*

.....
*A Vos Antorcha abrasada,
como enfermos acudimos
y humildes todos pedimos
la salud tan deseada (269).*

GOZOS QUE SE CANTAN EN EL ORATORIO
de los Hermanos Enfermeros del Hospital General de Santa Cruz de la Ciudad
de Barcelona; en honor y gloria

DE SAN JUAN DE DIOS,
SU ABOGADO Y PROTECTOR.

A Brasado corazon,
sed en todo desconsuelo,
Juan de Dios, nuestro patron.

Portugal humilde coma
dió á vuestro feliz oriente,
que en vos virtud eminente
con el cayado se aduna:
de Pastor la ocupacion
asi tomáis con anhelo; &c.

Apenas articularon
vuestros inocentes labios
á Maria, sin resabios
de otro language alabaron:
la ofreciste el corazon
desde niño sin rezelo; &c.

Llevado del ardimiento
de una juventud briosa,
dexar la pastoril choza,
por la guerra, es vuestro intento:
otra era la expedicion,
á que os destinaba el cielo;
sed en todo, &c.

Quando rendido en la tierra
os hallais por la hambre triste,
tres panes, y vino viste,
que vuestro sustento encierra:
Maria en la provision
os conforta con desvelo;
sed en todo, &c.

Si como Militar vais

Oratio pro nobis, Beate Joannes de Deo.

de las armas tras el ruido,
como Pastor el balido
de las reses no olvidais:
hácia ellas el corazon
iria con doble vuslo; &c.

Providencia sin igual
fué la que por tal camino
os conduxo, con deseno,
de Ayamonte al Hospital:
dónde vuestra compasion
llega al extremo del duelo;
sed en todo, &c.

Con caridad asombrosa,
del mundo ya retirado,
en este dichoso estado
vuestro corazon reposa:
absorto en contemplacion,
orais de angeles modelo; &c.

A los pobres tanto amaste,
que vieron en vuestros dias
erigirse Enfermerias,
y Hospitales que labraste:
y pues fué vuestro blason
ser de los pobres consuelo;
sed en todo, &c.

Toda dolencia aliviais,
á toda pena acudis,
los huérfanos asistís,
los enfermos visitais:
á todos consolacion
da esta receta del cielo; &c.

Si arder veis en voraz fuego
el Hospital de Granada,
con caridad extremada
á su socorro vais luego:
debiles sus llamas son
para tanto mongibelo; &c.

Aquel de males Colonia,
admira en vos al momento
repetido el gran portento
del horno de Babilonia:
pues entre ascuas con teson
andais como en fresco suelo;
sed en todo, &c.

Siempre fueron tus esmeros
juntar con nuevo atributo
Socios, que por instituto
fuesen del pobre Enfermeros:
logróse la fundacion
á estierzos de vuestro zelo; &c.

A los que por Caridad
en este Hospital moramos,
y humildes os invocamos,
vuestras manos alargad:
sea nuestro galardón
vivir con vos en el cielo;
sed en todo desconsuelo,
Juan de Dios, nuestro patron.

Exemplar de devocion,
de la caridad modelo,
sed en todo desconsuelo
Juan de Dios, nuestro patron.

Oratio. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

O R E M U S.

DEUS, qui Beatum Joannem, tuo amore succensum, inter flammam innoxium incedere fecisti, & per eum Ecclesiam tuam nova prole fecundasti: presta, ipsius suffragantibus meritis, ut igni charitatis tuæ vitia nostra curentur, & remedia nobis æterna proveniant. Per Dominum nostrum Jesum Christum, &c. Amen.

Barcelona: Por Francisco Suriá y Burgada, Impresor de S. M. calle de la Paja.

GOIGS EN LLAHOR DEL PATRIARCA SANT FRANCESCH,

VENERAT PER SOS FILLS DE LA TERCERA ORDE EN LA IGLESIA DEL HOSPITAL DE SANTA CRUT, DE LA CIUTAT DE BARCELONA.

Puig fóreu en divi amor
serafí molt abrasat:
Francesch, com Cristó llagat,
inflameu lo nostre cor.

En Assis, ciutat de Umbria,
volgue Deu omnipotent
que los vostre naixement
en una pobre establa,
ja al néixer imitador
fentros del seu Fill amat.

Obrant segons lo esperit
de humilitat y pobresa,
y de caritat encessa,
de que estabau possebit,
per vostre pare ab rigor
vareu ser desberetat.

De una túnica cubert,
més que túnica cilici,
guerra declarant al vici
de Cristó desixeble expert,
Eli os feu reformador
de la humana societat.

La Orde de Menors fundáreu,
de Sants abundant planter,
y en son esperit auster
altre de monjas formáreu,
revelantivos lo Senyor
la Regia en la soledat.

També una Orde Tercera
per los seglars instaláreu,
y ios seus cors refermáreu
en la virtut verdadera;
veyenise lo antich fervor
en la Iglesia renovat.

De la carn tot moviment
entre espinas revolcantvos,
ó al foc, ó en la neullansantvos,
sofocáveu promptament;
si infernal tentador
deixáreu sempre burlat.

Los aucells vos obehian,
las feras se os amansaban,
los leprosos se curabau
sols si locarvos podíau;
per Vos lo dur pecador
era en penitent cambiat.

Del martiri desitjós
á Siria os encamináreu,
la fe al Soldá predicáreu
qui os despedí obsequios;
puig os volia 'l Senyor
per lo amor martirisat.

Perque fósseu més semblants,
en forma de un serafí,
sas llagas os imprimí

Cristo en costiat, neus y mans,
quedant Vos del Redemptor
fet un vivíssim trasllat.

Si tant ja á Jesús amábau
que alegre per Eli sufríau,
després, llagat, més patíau
y sols en patir gosáveu,
ús que un ímpetu de amor
os reuñí ab vostre Amat.

Eixa vostre Orde Tercera,
que tants Sants ha produhit,
y han los Papas enriquít
de gracias, per Vos espera
sempre augmentar en fervor
per confondre la impietat.

Ja que de est Sant Hospital
en lo temple os venerám,
devots fills vos suplicám
que nos guardéu de tot mal;
pregueu perque del Criador
gosem en la eternitat.

De tres Ordes fundador
sou per la Iglesia aclamat:
Francesch, com Cristó llagat,
inflameu lo nostre cor.

P. P.—1889.

¶ Ora pro nobis Beate Pater Franciscus:

ñ. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS.

Deus, qui Ecclesiam tuam Beati Francisci meritis, factu nova prole amplifical: tribue nobis ex ejus imitacione terrena despiciere, et caelestium donorum semper participatione gaudere. Per Dominum, etc.

III - GOIGS POSTHOSPITALARIS

Amb posterioritat al trasllat de l'Hospital de la Santa Creu al del de Sant Pau el 1929, i per tant, havent finit la funció hospitalària del vell edifici, les imatges del seu clòs continuen inspirant goigs, els quals podem, doncs, qualificar de posthospitalaris.

SANT PAU APOSTOL

Per allotjar els malalts convalents donats d'alta de l'Hospital, al costat d'aquest es bastí la Casa de Convalescència que, poguda acabar gràcies al llegat fet pel patrici Pau Ferran, s'inaugurà el 1680. En record del donant, la capella de la Casa és dedicada a l'apòstol Sant Pau, la figuració del qual en pintures, escultures i ceràmiques decora tota la construcció, mentre que en contrast sorprenent no coneixem cap goig antic de la veneració. Però amb el precedent dels goigs del Roser i dels Dolors, cantats a l'Hospital malgrat l'absència d'estampacions pròpies, hom pot demanar-se si també es cantaven a la Casa els goigs coetanis que, reeditats fins avui, només aleshores titulen el sant com a **Advocat contra tot mal de Espalma**, d'acord amb la tornada:

*Puix contra tot mal de Espalma
sou singular Advocat,
siau nostre amparo, y guia
Sant Pau Apòstol sagrat (270).*

Durant l'any 1963 se celebrà, especialment a Tarragona, el XIXè centenari de la vinguda al nostre país de l'apòstol Sant Pau. I a la propera localitat de Salou el IV Certamen de la Poesia, en la qual foren premiats uns goigs del sant escrits per Josep Maria Rovira i Artigues, que diuen:

*Predicant l'amor que us porta
arribeu ací fidel,
.....
Tarragona en vos rebia
plenitud de santedat: sigueu...*

*En sos patis vells d'història,
i al recer de l'Hospital,
vostre nom florit de glòria
endolceix el cor malalt.
Als humils feu companyia
i els ompliu la soledat: sigueu...*

El dibuix de l'apòstol sobre fons marí, emprat en un recordatori del jubileu paulí, il·lustra el text publicat l'any següent en el llibre **Els Goigs** de l'autor, on es diu que es troba en curs l'edició definitiva amb boixos d'Ollé i Pinell (271). Aquesta, amb títol de veneració a la **Capella de l'antiga Casa de Convalescència** de Barcelona, també s'edità el 1964 en commemoració de l'any paulí i del cinquanta aniversari de la Biblioteca de Catalunya, llavors dita oficialment Central, instal·lada en una bona part del que fou Hospital, després del trasllat d'aquest. La xilografia d'aquell artista s'inspira en la imatge del sant que corona la cisterna del pati de la Casa. L'edició s'acompanya de la música de Mn. Francesc de P. Baldelló i d'una notícia ornada amb l'escut del benefactor Pau Ferran (272). La segona cobla transcrita, a seguit de l'esment de Tarragona, pot interpretar-se com al·lusiva a l'Hospital tarragoní de Sant Pau i Santa Tecla, i al pati del Seminari Pontifici, amb la capella romànica de Sant Pau bastida damunt la roca on hauria predicat l'apòstol. Però un cop concretada la veneració dels goigs, la cobla resulta adient per al vell Hospital barceloní. La reedició del 1973, sense música, amb un gran dibuix del sant per Maria de la Pau Garcia i Borron i una nota sobre l'edifici (273), fou promoguda per un gogista que, amb canvi de la nota, emprà aquests goigs com a nadala per un motiu onomàstic familiar (274).

El 1982 l'Institut d'Estudis Catalans retornà a la Casa de Convalescència, la qual ja li havia estat cedida el 1931 i de què fou desposseït pel règim franquista. I avui la capella del sant advocat contra l'epilèpsia o mal de Sant Pau roman en estat letàrgic i ni la seva diada s'hi celebra.

SANT MUÇ

El 1968 l'estamper de goigs Ricard Vives i Sabaté en dictà uns de Sant Muç i, il·lustrant-los amb el gravat dels goigs setcentistes del sant per a Cànoves del Vallès, n'imprentà diverses edicions locals, una de les quals titula **Que se venerava a la capella de l'antic Hospital de la Santa Creu** i ornamenta amb vinyetes de l'escut hospitalari (275). Però fora d'aquests goigs, que redueixen a simple capella l'església que un temps comptà amb una dotzena de capellans, no hem trobat antecedents de goigs de tal veneració, ni tampoc en recordava cap el propi estamper al que vam consultar per aquesta qüestió (276). En realitat, una capella on s'havia venerat Sant Muç era la del Sant Angel, tancada a la darrera del segle XIX, la qual estava precisament al carrer de l'Hospital, davant l'església de Sant Agustí.

GOIGS DEL SANT CRISTO DEL CORRALET DEL HOSPITAL DE LA STA. CREU DE BARCELONA

Puix en Creu vos han posat
per pagar lo nostre mal:
Siau nostre amparo y guia
Sant Cristo del Hospital.

Lo dolor, tristoy y pena
que dins l'hort vareu passar
per satisfes nostra esmena
copia de sang vau suar
y a vostre Pare pregar
nos perdonés nostre mal:

Ab gran rigor vos portaren
desde Anás fins a Pilat
y als butxins prompte cridaren
perque fosseu assotat
y lligat a una columna
rebeu assots sens igual:

Ab la corona d'espines
al balcó vos ha mostrat
Pilat, pensant daus alivio

pero lo poble ha cridat
qu'en Creu la mort vos donessin
com se dona al criminal:

En lo carrer d'Amargura
gran dolor vareu passar
ab lo pes de la Creu dura
vostre Mare vau trobar
ay! qui pogués contemplar
dolor de partida tal:

Arribats dalt del Calvari
los vestits vos van llevar
y del vostre Cos santíssim
rius de sang ne van rajar
tot ho sofríu ab paciència
per redimir al mortal:

Clavat a la santa Creu
sentireu molt gran dolor
y tota la sang doneu
per salvar al pecador,

puix aquesta sang sagrada
es remey universal:

Les animes afligides
que esperan ab gran anhél
per vostra Sang redimides
que las pujeu dalt del Cel
deslliurauiles d'aquell foch
dantloshi el regne eternal:

Los de vostra confraria
vos suplicam humilment
que perdoneu nostres culpes
y 'ns lliureu de tot torment
donantnos l'etern descans
en la patria celestial:

Oh dichosa confraria
que teniu l'imatge tal:
siau nostre amparo y guia
Sant Cristo del Hospital.

Adoramus te Christe, et benedicimus tibi.

Quia per Crucem tuam redimisti mundum.

OREMUS: Respice quasumus, Domine, super hanc familiam tuam, pro qua Dominus noster Jesus Christus non dubitavit manibus tradi nocentium et crucis subire tormentum. Qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, in saecula saeculorum. Amen.

GOIGS A LA DEVOTA IMATGE
 DE NOSTRA
DE BET=
 COLLOCADA EN
 DE COLL-
 SENYORA
H L E M,
 LA MONTANYA
 CEROLA.

Puix sou la nostra Advocada,
 aixís com tots ho crehém;
 siáu nostre amparo, y guia,
 Verge Santa de Bethlém.

Per decret molt rigorós
 del Emperador de Roma,
 anareu, blanca Paloma,
 ab San Joseph vostre Espòs:
 Caminant à peu los dos
 de Nazareth à Bethlém;
 siáu nostre amparo, y guia,
 Verge Santa de Bethlém.

Despres de haver arribada
 en aquella gran Ciutat,
 restà molt desconsolat
 Joseph, faltantvos posada:
 Sols trobareu per estada
 un Portál, pobre en extrém; &c.

Posada en tal Aposento,
 à las dotze de la nit
 parireu al infinit
 Fill de Deu, ó que portentol!
 Bou, y Mula ab son aliento
 lo halagavan, com crehém; &c.

Los Angels luego cantaren
 glorias à Deu, y llahors,
 anunciantlas als Pastors,
 que per allí se encontraren:
 Ja que à Deu glorias cantaren,
 tots à Deu glorias cantem; &c.

y. Post partum Virgo Inviolata permansist.

Tres Reys Magos arribaren,
 guiats de una hermosa Estela,
 y per Divina cautela
 burlat à Herodes deixaren:

A vostre Fill adoraren,
 fentli ofertas, com sabèm; &c.

Mysteri molt prodigiós
 tou vostre prenyat, y part,
 y es cert, que sou ab gran art
 de un sol Deu tot poderós:
 Ser partera, y Verge Vos,
 ab exemple explicarem; &c.

Es com lo Sol, Verge Pura,
 que atravessa al cristall,
 ó bé al limpió mirall,
 sens estorb de la espessura:
 Ni menos causar fractura
 als dos, com regoneixèm; &c.

En Collicerola posada,
 queda vostra Imatge bella,
 Atalaya, y Centinella
 de tota Christiana Armada:
 Que á bon Port serà arribada,
 si Vos li guiau lo rem; &c.

Fou ab alta providencia
 collocarvos en Montanya,
 perque quede la Campanya
 libre de tota inclemencia:
 Per vostra santa influencia
 tal ditxa mereixerèm; &c.

⁊. Dei genitrix, intercede pro nobis.

OREMUS.

Deus, qui salutis æternæ, Beatæ Mariæ virginitate fœcunda, humano generi præmia præstitisti: tribue, quæsumus, ut ipsam pro nobis intercedere sentiamus, per quam meruimus auctorem vitæ suscipere, Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum. ⁊. Amen.

Ab Vos totas las prenyadas
 tenen gran devoció,
 puix per vostra intercessió
 luego quedan deslliuradas:
 De lleit estàn abundadas,
 com claramèt comprenèm; &c.

A los Pastors, y Pagesos,
 queus venen à visitar,
 vulláulos aconsolar,
 com tabé als Nobles, y entesos:
 Puix en vostre amor encesos
 tots la Gloria alcansarem; &c.

Per la Guerra, que es tot mal,
 que al Univers atropella,
 quedá la vostra Capella
 destruhida sens igual:
 Y lo Hospital General
 la ha tornada, com vehèm; &c.

Per lo tant, Verge Sagrada,
 als quatre Administradors,
 que ab lo afecte de sos cors
 la Capella os han tornada:
 Vulláulos donar morada
 en la alta Gerusalèm; &c.

TORNADÁ.

Puix sou la nostra Advocada,
 y pera que al Cel aném,
 siáu nostre amparo; y guia,
 Verge Santa de Bethlém.

Barcelona: En la Estampa de Manuel Texéro, Porta Ferrisa.

LA CRIPTA DE LES LLANTIES

Del 1975 al 1981 el poeta Josep Esplugas dictà i publicà anualment, i ofrenà als Amics dels Goigs, sota el títol genèric **La cripta de les llànties**, metafòric del de **devocions inèdites**, una camisa de "goigs en nombre de nou, a tall de novenari", en llaor d'imatges que no en tenien i corresponents a algun "itinerari (...) fàcil d'incloure en el conjunt històric i arqueològic, així com artístic i monumental de la ciutat de Barcelona". Concretament, pertanyen a llocs situats "dins l'àmbit de l'antic Hospital de la Santa Creu" (277), els quals són la façana, el pati i la Convalescència, els nou goigs de la "segona ofrena" (278-286) i tres de la "tercera" (287-289). Lluny del relat hagiogràfic tradicional en els goigs, els textos d'aquests són una glossa poètica de les respectives imatges i llur entorn. Tots tenen en comú la mateixa quarteta d'entrada (i, per tant, el mateix respòs), la primera cobla i la quarteta final. Quatre melodies distintes, d'Enric Prats, són prou per a poder cantar tal dotzena de goigs. Els dibuixos reproduint les imatges són obra de Jeroni Giralt. Juntament amb l'enumeració de les advocacions dels goigs, seguint l'ordre de la col·lecció, d'alguns en transcrivim fragments que esmenten l'Hospital o l'al·ludeixen:

SANT ROC, al començament de l'escala que des del pati puja a la quadra superior de ponent (278).

SANT PAU, a la fornícula de la Casa de Convalescència cantonera als carrers del Carme i de les Egipciaques (279).

SANT CRIST, de la creu sobre la columna salomònica del centre del pati (280).

VERGE MARIA, sobre el portal de l'actual Escola Massana, al pati:

*El jardí que a Barcelona
té al seu cor florit verger,*

.....

*fou pel tísic i el raquític
torre i mur o boterell.
Aixopluc que sostenia
d'intempèrie el remolí. Ple...*

*El consol trobava reixes
i un letífic to amical.
De sospirs i amargues queixes
lenitiu, i contra el mal
hemostàtica metgia
de teràpia i bisturí. Ple...*

*Ai la trista senda obaga
de la febre, nafra i cop,
font eixuta a la nissaga
dels sofrents sense aixarop!
Ai el pou i albergueria
necessaris com padrí! Ple...*

*Aire ungit d'afable gràcia
desprenia el verd arbrat,
i el reixat de la farmàcia
fabulós, n'era agradat.
Ai els pots, l'infermeria,
més heroics que un numantí! Ple...*

*Lletovarís i pomades
s'esgotaren, i els malalts
ja són gèneres passades,
personatges avials (281).*

PURISSIMA CONCEPCIO, que corona el temple del rellotge de la Convalescència (282).

CORONACIO DE LA VERGE, pintada al sostre de la capella de la Convalescència:

aquest cel pintat al sostre
.....

*de casal convalescència
-balneari del malalt-
és el lloc on més metgia
profitosa es pot collir. Ple...(283).*

IMMACULADA CONCEPCIO, que corona el retaule de la capella de la Convalescència:

*Ara estricta i sacrosanta
de l'històric hospital (284):*

SANT CRIST, de l'altar de la capella de la Convalescència:

*De moment la joia explica
de trobar, en un lloc trist*
.....

la salut en el patir. Ple...

.....
*oh floró de l'Hospital,
veure el cel color de rosa,
veure el bé on hi hagi el mal (285),*

SANT PAU, del frontal ceràmic de l'altar de la capella de la Convalescència:

*Lloc de dol, de malaltia
hospital, lloc de patir. Ple...*

Ara lloc docent d'estudis (286)

PURISSIMA CONCEPCIO, en un racó del pati, darrera una petita llotja:

*A un racó d'un noble pati
d'un enorme antic casal*

.....
*i el casal ple de vellesa
hospital que fou, té un to
de quelcom que abans servia,
de quelcom que es fa servir. Ple... (287).*

MARE DE DEU DEL ROSER, en plafó ceràmic sobre un banc de paret del pati (288).

MARE DE DEU DE LA PIETAT, en baix relleu sobre la font d'en Colom a la façana de l'Hospital, enfront del carrer de la Junta de Comerç:

*Pietat barcelonina
del carrer de l'Hospital (289).*

IV - HIMNES DE LES GERMANES HOSPITALARIES

La congregació religiosa de Germanes Hospitalàries de la Santa Creu avui ja no canta goigs, però en canvi entona himnes de lloança a tots els seus sants patrons. Des d'aquí li agraïm la gentilesa de facilitar-nos-els.

SANTA CREU

Si el patró titular dels Germans era l'Exaltació de la Santa Creu, el de les Germanes és la Invenció, la qual se celebrava el 3 de maig, però després de la reforma del calendari litúrgic el 1969, aquesta festa s'escau el mateix dia que aquella, el 14 de setembre. El patrocini dóna nom a la Residència Santa Creu, on ara radica la Casa General de la Congregació, al carrer d'Elisa del barri del Putget. També el dóna a la Casa Santa Creu, dita popularment la Granja, de la qual, per a bastir el polígon Canyelles, fou expropiada la major part del terreny agrícola que contribuïa a assortir l'Hospital, i on ensems amb el noviciat, les germanes portaven un internat de nenes que en anar-se poblant els encontorns convertiren en l'Escola Santa Creu, el 1955, i on també, el 1966, bastiren la clínica infantil *Stauros*, mot grec aquest que significa creu. I és que a causa dels canvis experimentats en les necessitats socials, la Congregació ha anat ampliant a d'altres activitats la seva primitiva dedicació hospitalària, majoritàriament la d'atenció a la tercera edat. Així, tot i que a l'hospital de Sant Pau només resta mitja dotzena de germanes, l'entitat originàriament diocesana ha passat a ésser pontificia per a poder expansionar-se fins a Colòmbia, des d'on fou cridada, i a l'Equador.

Heus aquí els himnes a la Santa Creu cantats per la Congregació des dels anys següents:

1930. Himne de les Germanes Hospitalàries, dictat per un sacerdot internat a l'Institut Mental. Comença:

Arbre sagrat, trofeu i glòria (290).

1945. Himne dedicat a les Germanes pel P. Jaume Garcia, felipó, orde aquest encarregat de la direcció espiritual dels Germans i les Germanes. Una cobla demana protecció per l'Hospital:

*Arbre sant, eixampla els braços
que l'Amor estreny els llaços,
aixopluga l'hospital,
presidint les seves sales
dóna amb l'ombra de tes ales
dolç conhort al trist malalt (291).*

1945. Himne dictat pel mateix P. Garcia dedicat a les nenes de l'internat de la Casa Santa Creu, les quals cantaren fins al tancament d'aquest el 1955. Comença:

*Oh Creu santa beneïda!
font de cèlica salut (292)*

1972. Himne provinent del Cantoral dominical de Mn. Taulé. Incipit-respòs:

Victòria! Tu regnaràs. Oh Creu! Tu ens salvaràs (293).

1980. Himne de les Germanes dictat per Mn. Pere Ribot. Tornada i d'altres versos:

*L'amor del Crist obre la porta,
fidels tothora en el combat.
Germanes som d'ànima forta
amb esperit de caritat.
Hem acollit la seva veu
som les germanes de la Creu*

.....
*Tenim per única bandera
l'ombra divina de la Creu.*

Hem acollit malalts i pobres (294).

Els himnes precedenets permeten cantar-ne de diferents en la celebració del trídium a la Santa Creu i en la diada de germanor de la Congregació que el precedeix, a la susdita Casa Santa Creu. La capella d'aquesta, dels primers anys 60, té forma de creu amb l'altar en el centre i en cada una de les cantoneres que l'envolten hi ha la imatge d'un copatró: la Immaculada, Sant Josep, Sant Rafael i Sant Joan de Déu.

IMMACULADA CONCEPCIO

La Immaculada Concepció és el copatró principal de les Germanes i l'únic distint als dels Germans. Com que li dediquen cultes el dia de la festa i la vigília, li canten dos himnes distints, del repertori general. L'un prové de l'**Himnari dels fidels**, de Montserrat, i comença:

Formosa sou, Maria, i tota pura (295)

L'altre procedeix de la **Litúrgia de les hores** i té l'incipit:

Ave, verge immaculada (296).

SANT JOSEP

L'himne a Sant Josep també prové de la **Litúrgia de les hores**, per bé que amb algunes modificacions tals com precedir-lo de la quarteta començada:

Càntics l'Església Universal eleva (297).

SANT RAFAEL

Des d'allà el 1950 les Germanes entonen un càntic a Sant Rafael, amb lletra del susdit P. Garcia, en el qual són mencionades:

Arcàngel Sant Rafael
.....

*ensenyeu-nos la divina
flama de la Caritat*
.....

*féu que el nom d'Hospitalàries
duguem sempre dignament.*

*Nostra joia vertadera
sols es troba a l'Hospital:
consagrem la vida entera
al servei del trist malalt (298).*

SANT JOAN DE DEU

El mateix P. Garcia dictà el Càntic a Sant Joan de Déu, també entonat des de mitjan segle, de la tornada del qual són els versos:

*Oh gloriós Joan de Déu,
sigueu-nos sempre mestre i guia (299).*

GOIGS A LLAOR DE
SANT PAU APÒSTOL

QUE ES VENERA A LA CAPELLA
 DE L'ANTIGA CASA DE CONVALESCÈNCIA
 AVUI DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

LA SEVA FESTA: 25 DE GENER

*Puix l'apòstol sou que un dia
 l'alta Llei ha predicat:
 Sigueu sempre el nostre guia
 Vós que el Crist heu revelat.*

d'una Llei que és immortal.
 La lliçó que en Vós s'obria
 en el món mai s'ha eclipsat.
Sigueu...

Quin perfum de primavera,
 quin color de cel més fi,
 té la gràcia que us espera
 i a Damasc obre el camí.
 Vostre esguard, Déu l'encenia
 amb la llum del ver esclat.
Sigueu...

Predicant l'Amor que us porta
 arribeu aci fidel,
 si el món té l'entranya morta
 la llur teniu del cel.
 Tarragona en Vós rebia
 plenitud de santedat.
Sigueu...

L'esperança us dóna vida
 i la glòria heu entrevist:
 la besllum del cel que us crida
 és l'amor de Jesucrist.
 La vostra ànima excel·lia
 amb justícia i veritat.
Sigueu...

En sos patis vells d'història,
 i al recer de l'Hospital,
 vostre nom florit de glòria
 endolceix el cor malalt.
 Als humils feu companyia
 i els ompliu la soledat.
Sigueu...

De la fe sou nova albada
 i del Crist servent i ajut,
 i com Pere haveu donada
 vostra sang en dolç tribut.
 Teniu do de protecció
 que als pagans duu a claredat.
Sigueu...

Perseguit fóreu tothora
 i el martiri haveu rebut,
 més tothom a Vós implora
 si es sent trist i decebut.
 Triomfant signeu la via
 enaltint la gran Bondat.
Sigueu...

De l'Església que comença
 sou Doctor, i en sou puntal,
 escampant la joia immensa

*Puix l'apòstol sou que un dia
 l'alta Llei ha predicat:
 Sigueu sempre el nostre guia
 Vós que el Crist heu revelat*

V Vós sou vas d'elecció sant Pau apòstol.
 R Predicador de la veritat i doctor de les gens.

PREGUEM

O Déu, qui per la predicació del benaventurat Pau apòstol, tot el món adoctrinareu: supliquem que ens vulgueu concedir, que els qui avui celebrem la seva Conversió, caminem cap a Vós mitjançant els seus exemples. Per Nostre Senyor Jesucrist.
 R Amén.

Dibuix: Maria de la Pau García-Borró

Lletres: J. M. Rovira Arriagues

Existeixen edicions musicades per Mn. F. de P. Baldelló

La Casa de Convalescència és un dels més importants edificis del conjunt monumental de l'Antic Hospital de la Santa Creu. Dóna al carrer del Carme i, dintre d'aquell ample recinte té molta personalitat, tant que si no fos que es comunica directament amb l'Hospital, podria ésser considerada monument independent, tant pel seu estil com pel seu emplaçament. El seu pati, de línies clàssiques, amb alguns elements barrocs, és un veritable joell de l'arquitectura barcelonina.

Goigs en lloança i glòria de Sant Roc, remeier

honorat en remota plasmació d'estàtua al peu d'una de les amples escales
monumentals de l'antic Hospital de la Santa Creu, a la ciutat de Barcelona,
cap del seu Arquebisbat.

*En ermot i en eixorquia
el cor sàpiga florir.
Ple de seny i primàcia
llevi fruits en solc diví.*

Clam que munta vers l'altura,
pur en ales de beutat,
llarg proclami la ventura
de bonesa i veritat.
Ecos alci nit i dia
millorant l'humà destí.

Ple de seny...

Un jardí curull de gràcia
Barcelona té al seu cor.
Es petit, però l'audàcia
de vestir-se com un llor
li cedeix el verd que tria
plata i grisos de setí.

Ple de seny...

La noblesa de la pedra
troba el gràcil complement
d'un baladre o d'una gedra,
d'un xiprer que n'és parent.
A les flors va l'harmonia
dels moixons, cants a desdir.

Ple de seny...

Es real tanta bellesa,
monadisme ben palès,
que beutat en reialesa
l'esperit deixa suspès.
Qui gustant badoqueria
no en seria pelegrí?

Ple de seny...

Tanmateix portat d'un austre
sideral, qualsevol vent
ompliria d'aquest claustre
junts el sol i parament.
Adés plau sa fesomia
com dibuix en pergamí.

Ple de seny...

Les escales, i són dues,
part a part centren el llis
quadrilàter sense arrues,
fricció de paradís.
Més gojat hi pujaria
que un pur àngel l'home enclí.

Ple de seny...

Una d'elles té, suprema
vigilància al marxapeu,
un bon Sant que maldà espremer,
trossejat, el dolç conreu
pel marduix que hi floriria
si hi florís el seseli.

Ple de seny...

Ai la llinda empavesada
per fragàncies d'únic lloc
comparable a una florada,
ai la llinda de Sant Roc!
Ai la taula que cedia
diu aeri un querubí.

Ple de seny...

A partir d'aquella taula
ningu es troba foraster
quan escolta la paraula
de Sant Roc el miracleter,
de Sant Roc que tant ungia
i d'un ca se sap servir.

Ple de seny...

El gosset que l'acompanya
suggereix fidelitat
i cap cosa no és estranva
quan l'ungeix la santedat.
Així corqui llebrosia
el bon Sant que hom veu aquí.

Ple de seny...

*Venci el cor dura apatia,
venci engany i esplai mesquí.
Ple de seny i primàcia
llevi fruits en solc diví.*

Lletra de Josep Esplugas - Música d'Enric Prats - Dibuix de Jeroni Giralt

RECITATIU
TORRADA

En ermot i en eixorquia - a el cor sàpiga florir. Ple de seny i primàcia - a llevi fruits en solc di - ví.

Clam que munta vers l'altura, pur en - ales de beu - tat, llarg proclami la ven - tura de so - nes a i ve - ri - tat.

Llors alci nit i dia - a el - lo - rant l'hu - m à des - tí.

PREGUEM

Us supliquem, Senyor Déu, que concediu a tots els vostres servents una bona salut espiritual i corporal, i per la intercessió de la benaurada sempre Verge Maria, prop vostre, al cel, allibereu-nos de les tribulacions de la vida present i feu-nos gaudir de la joia eterna. Per Crist, Senyor nostre. - B. Amen.

Amb l'ebúcia eclesiàstica

RESUM

Són estudiats els goigs de l'Hospital General de Santa Creu de Barcelona, i de la seva Casa de Betlem, des de la devoció dels Set Goigs practicada el 1405, i les cobles de Santa Helena impreses el 1617, mitjançant dos centenars d'edicions que testimonien la presència i permanència de tal manifestació de la pietat popular, mantinguda viva a l'Hospital fins al seu trasllat el 1929. Quan aquest tingué lloc, ja feia temps que havia caigut en desús l'estampació d'alguns dels seus goigs, però en canvi i coincidint amb la renaixença gogista dels anys 20, hi havia edicions ben recents dels goigs de Santa Helena, Sant Francesc d'Assís, Sant Crist de l'Hospital, Sant Crist del Corralet, Sant Joan de Déu i Mare de Déu del Roser, ultra els de Sant Ponç reeditats de manera continuada. Clouen l'estudi els nous goigs posteriors al trasllat i els himnes que avui canten les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu.

NOTES

1.- "Capítols e Ordinacions de la Confraria de la Santa Creu", en Josep Maria ROCA: Ordinacions del Hospital Gene-/ral de la Santa Creu de Barcelona (Any MCCCCXVII) copiades textualment del manuscrit original i prologades per...Barcelona, Associació General de Metges de Llengua Catalana, 1920, p. 114.

2.- Cobles de la gloriosa Sancta Elena. Compostes / ara nouament per vn deuot seu, residint en la sancta casa del Hospital Gene-/ral de Sancta Creu de Barcelona Any, 1617. En casa Sebastià de Cormellas al Call, Any, 1617.

3.- Cobles De La Glo-/Riosa Sancta Elena, / Compostes Ara Novament Per Vn Devot Sev, / Residint En La Sancta Casa Del Hospital / General De Sancta Crev / De Barcelona. Con llicencia, en Barcelona, en cas (sic) de Mathavat, dauant la Rectoria del Pi, Any 1661.

4.- Cobles - De La / Gloriosa S. - Elena, Com-/ postes ara novament per vn devot seu, re- / sidint en la S. Casa - del Hospital Gene- / ral de S. Creu - de Barcelona. En Barcelona: per JOSEPH LLOPIS, à la Plaça del Angel. Any 1703.

5.- Facsímil 25 x 16 cm de les Cobles del 1617 (2) en full solt, s. a. (fi segle XIX).

6.- Un altre facsímil 13 x 8,5 cm. en Joan B.ta BATLLE Llibreter, Los Goigs a Catalunya (...) Acompanyan a aquesta obra cent facsímils reproduhits de goigs estampats en lo segle XVII, Barcelona, L'Arxiu, 1924, p. 26.

7.- Un altre facsímil 21,5 x 14 cm. en Joan AMADES i Josep COLOMINES: Els Goigs, "Imatgeria Popular Catalana, 3", I, Barcelona, Editorial Orbis, s. a. (1947), p. 34.

8.- El mateix faxesímil en full solt dins la carpeta Els nostres goigs, Aplec de 200 reproduccions en facsímils de goigs dels segles XVII, XVIII i XIX, Barcelona, (Angel Batlle), s. a. (1950).

9.- Un altre facsímil 14 x 9 cm. en tinta verda amb la sobrecàrrega en negra Festividad De La / Invencion De / La Santa Cruz / 1958 en invitació del "Instituto Benéfico de Nuestra Señora de la Esperanza", Imp. Parellada-Baja S. Pedro, 42-Barcelona.

10.- Facsímil 21,5 x 14 cm. de les Cobles del 1661 (6) en AMADES i COLOMINES: Els Goigs, op. cit. (7), I, p. 111.

11.- El mateix facsímil en full solt dins la carpeta Els nostres goigs, op. cit. (8).

12.- Facsímil 13 x 8 cm. de les Cobles del 1703 (4) en Joan Bta. BATLLE Llibreter, Los Goigs a Catalunya en lo segle XVIII, (...) ab un centenar de facsímils (...), Barcelona, Tipografia Catòlica, 1925, p. 109.

13.- Cobles De - La Gloriosa / Santa - Elena, / Patrona, - Y Tutelar / de la Iglesia del - Hospital General / de Santa Creu - de Barcelona. En Barcelona: Per Francisco Surià y Burgada, Estamper, en lo carrer de la Palla, Corondell amb orla com la del goigs.

14.- Id. Peu anterior. Corondell distint de l'orla del goigs.

15.-Id. Barcelona: Per Francisco Surià y Burgada, Estamper, en lo carrer de la Palla.

16.- Id. Barcelona: Per Francisco Surià y Burgada, Estamper del Rey, en lo carrer de la Palla.

17.- Id. Barcelona: Per Francisco Surià y Burgada, Estamper, carrer de la Palla.

18.- Id. Barcelona: Per los Hereus de Surià y Burgada; carrer de la Palla.

19.- Id. (Por Manuel Texero, Puerta Ferrisa.). Corondell amb dues estrelletes.

20.- Id. Peu anterior. Corondell amb una estrelleta.

21.- Id. (Por Manuel Tegero Plaza del Oli año 1821.).

22.- Id. Sense peu. Ornaments: escuts del dret.

23.- Id. Sense peu. Ornaments: escuts capgirats.

24.- Coblas De - amb el restant títol anterior. Sense peu. Ornaments: florerer.

25.- Id. Sense peu. Ornaments: escuts.

26.- Goigs De - amb el restant títol anterior. Imprenta de Manuel Texéro.

27.- Id. Sense peu. Oremus amb el títol en cursiva.

28.- Id. Sense peu. Oremus amb el títol vertical.

29.- Id. Barcelona: Reimpresos por V. Torras, 1845.

30.- Id. amb el canvi Patrona - Sense peu. Orla de fistó.

31.- Id. Sense peu. Orla de greques.

32.- Goigs De - La Gloriosa / Santa - Eléna, / Patrona - Y Tutelar / de la Iglesia del Hos- pital General de San- / ta Creu de - Barcelona. Barcelona Imprenta de la V. Torras Rambla de los Estudios.

33.- Goigs De La Glorio- - Sa Santa Elena, / Patrona - Y Tutelar / De La Iglesia Del - Hospital General / De Santa Creu - De Barcelona. Barcelona: Imp. de J. Gorgas.-1856.

34.- Id amb el canvi Elena. Llibreria dels sucesors de Font, baixada de la Presó.

35.- Id. Barcelona, Imp. de Torras plaza del Buensuceso n. 2-1872.

36.- Id. Barcelona 1878.- Imp. de los Sucesores de Ramírez y C.a

37.- Id. amb el canvi GLO- - RIOSA Sta. ELENA, / Imprenta y Litografía de los Sucesores de Ramírez y C.a -Barcelona.

38.- Id. en facsímil 13 x 8,5 cm. en invitació Instituto Benéfico de Ntra. Sra. de la Esperanza, 1955, Festividad de la Invención de la Santa Cruz, s. l. (Barcelona), Parellada - Baja San Pedro, 42, int.

39.- Goigs De La Glo- - Riosa Sta. Elena / Patrona - Y Tutelar / De La Iglesia Del - Hospital General / De La Santa Creu - De Barcelona / Sa festa a 18 d'Agost, Imprenta H. Abadal.-Mataró.-Any 1922.

40.- Goigs De Santa Elena / Patrona De La Iglesia Del / Hospital De La Santa Creu De Barcelona Viader De Sant Feliu.

41.- Novenario a la Emperatriz Santa Elena. Abogada para merecer de Dios por medio de la Santa Cruz la salud del alma y toda dolencia del cuerpo particularmente para recibir felizmente el Santo Bautismo los recién nacidos. Cuya imagen se venera en la Iglesia del Santo Hospital General de Santa Cruz en la Ciudad de Barcelona. Con licencia: Barcelona. En la Imprenta de Garriga y Aguasvivas.

42.- "GOZOS. / A la gloriosa Emperatriz Santa / Elena." en Novenario anterior, pp. 25-31.

43.- "Gozos / A La Emperatriz Santa Elena." Oremus acabat en (LAUS DEO). En quatre pàgines soltes sense foliació, mutilada, procedents d'un Novenario no identificat.

44.- "Id." Oremus acabat en LAUS DEO. En Novenario á la Emperatriz Santa Elena, Abogada para merecer de Dios por medio de la Santa Cruz la salud del alma y de toda dolencia del cuerpo y particularmente para recibir felizmente el santo bautismo los recién nacidos. Cuya imágen se venera en la Iglesia del Santo Hospital General de Santa Cruz de la Ciudad de Barcelona. Barcelona. Imprenta de Torras, plaza del Buensuceso, n. 2., pp. 21-24.

45.- "Gozos / A La Emperatriz / Santa Elena" en Novenario y Vida de la Emperátriz Santa Elena, Abogada para merecer de Dios, por medio de la Santa Cruz, la salud del alma y toda dolencia del cuerpo. Cuya imágen se venera en la iglesia del Santo Hospital General de Santa Cruz de la ciudad de Barcelona Manresa: Imprenta y Librería de Luis Roca, pp. 17-42.

46.- "Id." en Vida y Novenario de La Emperatriz Santa Elena Abogada para merecer de Dios, por medio de la Santa Cruz, la salud del alma y toda dolencia del cuerpo. Cuya imagen se venera en la iglesia del Hospital General de la Santa Cruz de Barcelona. Barcelona, Imprenta de la Casa Provincial de Caridad, 1892, pp. 26-31.

47.- "Gozos / A La Emperatriz Santa Elena" en Novena a la Emperatriz Santa Elena Abogada para merecer de Dios, la salud del alma y toda dolencia del cuerpo, y particularmente para recibir felizmente el santo Bautismo los recién nacidos, Libreria de la Vda de Ch. Bouret, París, 1937, pp. 13-16.

48.- "Gozos / A La Emperatriz / Santa Elena" en Oraciones Espirituales / De La Emperatriz Sta ELENA. BARCELONA Imp.- ECONOMICA á cargo de José Antonio Oliveres calle de Templarios núm. 6, Año 1864.

49.- Id. amb el canvi S.TA Barcelona: Imp. ECONOMICA, á cargo de J. Antonio Oliveres, calle de Templarios, núm. 6.-1866.

50.- Id. amb el canvi Sta. ELENA, Barcelona Imp. Económica á cargo de J. A. Oliveres calle de templarios (sic) núm. 6.

51.- Id. amb el canvi Sta. ELENA. Sense peu.

52.- Id. amb el canvi STA. Sense peu.

53.- Id. amb el canvi Sta. ELENA Sense peu.

54.- Gozos a la Emperatriz Santa Elena Imp. M. Launes.- Mora de Ebro.- Tel. 30.

55.- Id. Sense peu.

56.- Goigs Do- - Lorosos / De La Santa - Imatge Del / Sant Christo del Hos- - pital General de Santa / Creu de Barcelona, - los quals se cantan / en la sua santa - Capella. Barcelona: En la Estampa de JOAN PIFERRER, à la Plaça del Angel, any 1734.

57.- Manual de Novells Ardits vulgarment apellat Dietari del Antich Consell Barceloní, Volum Terç, Anys 1478-1533, Barcelona, Excm. Ajuntament Constitucional, 1894, p. 405.

58.- Goigs Do- - Lorosos, op. cit. (56).

59.- Id. Peu amb el canvi Any 1737.

60.- Id. Peu amb el canvi 1739.

61.- Id. Peu sense comes i amb el canvi 1742.

62.- GOIGS DOLOROSOS - de la Santa Imatge del Sant Christo del Hospital General de Santa Creu de Barcelona, los quals se cantan en la sua santa Capella. BARCELONA: En la Estampa de Teresa Piferrer Viuda, à la Plassa del Angel. Oremus amb la caplletra R en cursiva.

63.- Id. Peu anterior. Oremus amb la caplletra R vertical.

64.- Goigs Dolorosos amb el títol citat (56). Barcelona: En la Estampa de TERESA PIFERRER Viuda, à la Plaça del Angel. Estampa adjunta amb indulgència començada "Confraria del Sant Christo de Hospital General de Santa Creu de Barcelona:" Sense peu. L'última línia comença "tenint".

65.- Id. Peu amb el canvi PIFERRER, Viuda à

66.- Id. Peu amb el canvi Teresa Piferrer Viuda, à Estampa adjunta el gravat més corcat i el text com el citat (64).

67.- Id. amb el canvi Hospi- - tal Barcelona: Per THOMAS PIFERRER Estamper del Rey Nre. (sic) Sr. Plaça del Angel. Estampa adjunta amb l'última línia començada "naria".

68.- Id. Peu amb el canvi Ntre.

69.- Goigs Dolorosos De La / Santa Imatge Del Sant Christo Del Hospital / General de Santa Creu de Barcelona, los quals se cantan en la sua / santa Capella. Peu amb el canvi Plaza.

70.- Dues estampes de la "Confraria" citada (64). L'última línia de cadascuna comença "Plenaria".

71.- Id. L'última línia d'una estampa comença "Indulgencia". La de l'altra (l'annexada als goigs 64, 66 i 67) comença "dulgencia".

72.- Goigs Dolorosos - De La Santa Imatge / del SANT CHRISTO del Hospital General - de Santa Creu de Barcelona, los quals se / cantan en la sua - Santa Capella. Sense peu.

73.- Goigs Dolorosos / De La Santa Imatge Del Sant Christo / del Hospital General de Santa Creu de Barcelona, / los quals se cantan en sa santa Capella. En Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, Estamper del Rey, carrer de la Palla. Oria: dentat ròmbic.

74.- Id. Peu anterior. Oria: trena.

75.- Id. En Barcelona: Per los Hereus de Suriá y Burgada, carrer de la Palla.

76.- Id. En Barcelona: En la Estampa de Agustí Roca, carrer de la Llibreteria.

- 77.- Id. Peu amb el canvi Roca, al carrer
- 78.- Goigs / Del / Sant Crist del Hospital de la Sta. Creu de Barcelona -1925-
- 79.- El mateix Goigs amb gravat adjunt del Sant Crist de l'Hospital que inclou la Mare de Déu dels Dolors.
- 80.- El mateix Goigs amb gravat adjunt del Sant Crist de les Animes del Cementiri de l'Hospital (de l'estampa 96).
- 81.- Facsímils 27 x 16,5 cm. del Goigs estampat per TERESA PIFERRER Viuda i 28 x 18 cm. de la seva estampa adjunta (64). Núm VIII Torrell de Reus (429) Dins la camisa VIII Goigs Facsímils / De La Col.lecció De / Joan Serra I Graupera Barcelona Juny De MCMXVII.
- 82.- Facsímil 12 x 7,5 cm. de l'estampa del Sant Crist de l'Hospital amb l'última línia començada "Indulgencia" (71) en recordatori Don Josep Ma Simón de Guilleuma / Doctor Oculista / Historiador. Segon aniversari, Barcelona, desembre del 1967.
- 83.- El mateix facsímil en recordatori MANEL GENOVART BOIXET / Artista Pintor (25-1-1895 - 29-11-1980.
- 84.- Lamentos De Las - Bendita Almas / Del Purgatorio, Que Se Cantan - En La Capilla Del S. Christo, / edificada en el Cementerio del Hospital General - de S. Cruz de la presente Ciudad de Barcelona, / por los Cofadres de la Cofadria - de dichas pobres, y afligidas Almas, / erigida en la - misma Capilla. BARCELONA: En la Imprenta de FRANCISCO SURIA, Impresor, en la calle de la Paja.
- 85.- Id. amb els canvis Del Santo Christo, i de Santa Cruz Sense peu.
- 86.- Id. amb els canvis Cofrades de la Cofradia i pobres y Sense peu.
- 87.- Dolorosos - Lamentos / De Las Benditas - Almas Del / Purgatorio, que se can - tan en la Capilla del / Santo Christo del Ce - menterio del Santo / Hospital General - de Santa Cruz / de Bar - celona. Barcelona: Por FRANCISCO SURIÀ, Impresor, en la calle de la Paja. Estampa adjunta amb nota de cultes. BARCELONA: Por FRANCISCO SURIÀ, Impresor, en la calle de la Paja.
- 88.- Id. Peu amb el canvi SURIÀ, Nota a tres línies.
- 89.- Id. Peu anterior. Nota a dues línies.
- 90.- Dolorosos - Lamentos / De Las Stas. Almas - Del Purgatorio, / que se cantan en la Ca - pilla del Santo Christo / del Cementerio del - Hospital General / de Santa Cruz - de Barcelona. En Barcelona: Por Francisco Suriá y Burgada, Impresor, calle de la Paja.

- 91.- Id. amb el canvi Purgatorio / Peu anterior.
- 92.- Dolorosos - Lamentos / De Las Benditas amb el títol citat (87-89). Peu anterior. Oremus amb la caplletra F vertical.
- 93.- Id. Peu anterior. Oremus amb la caplletra F en cursiva. Escuts amb quatre barres.
- 94.- Id. Escuts amb dues barres. Gravats amb la lluna al costat de Dolorosos. Exemplar amb el peu mutilat.
- 95.- Id. amb de Bar- tocant el gravat amb la lluna al costat de Lamentos. Peu anterior.
- 96.- Id. amb de Bar- separat del gravat. Peu anterior. Estampa adjunta amb nota d'indulgències acabada "S. Christo de las Animas del Cementiri del Hospital General de Santa Creu de Barcelona". Barcelona: Per Francisco Suria y Burgada, Estamper, en lo carrer de la Palla.
- 97.- Id. En Barcelona: Por los herederos de Francisco Suriá y Burgada, calle de la Paja.
- 98.- Id. amb el canvi - Almas Del Pur- / gatorio, GERONA: Por MIGUEL BRÒ, Impresor, y Libroero, en la calle de las Ballesterias.
- 99.- Dolorosos - Lamentos / De Las Bendi- - Tas Almas / del Purgatorio, que se - cantan en la Capilla / del Santo Christo del - Cementerio del Santo / Hospital General - de Santa Cruz / de Bar- - celona. Con licencia. BARCELONA: Por JUAN NADAL Impresor, calle de Santa Ana.
- 100.- Dolorosos - Lamentos amb el títol majoritari (87-89 i 92-97). Barcelona: Por Raymunda Altés, viuda, en la calle de la Libretería.
- 101.- Id. amb el canvi Genral (sic). En Barcelona: Por Antonio Sastres, Impresor, calle de la Libreria. Estampa adjunta amb la nota d'indulgències i un gravat que imita el de l'edició Surià (96). Barcelona: Per Anton Sastres, Estamper, carrer de la Libretería.
- 102.- Dolorosos - Lamentos / De Las Ben- - Ditas Almas / del Purgatorio, que - se cantan en la Ca- / pilla del Sto. Christo - del Cementerio del / Sto. Hospital Ge- - neral de Santa / Cruz de Bar- - celona. Barcelona: En la Oficina de MANUEL TEXERO, en la Rambla, frente San Joseph.
- 103.- Dolorosos - Lamentos / De Las Benditas - Almas Del Purgatorio, / que se cantan en la - Capilla del Sto. Christo / del Cementerio del - Santo Hospital Gene- / ral de Sta. Cruz de Bar- - celona. Barcelona: En la Imprenta de la Viuda Sastres Calle de la Boquería.
- 104.- Id. amb el canvi Cruz - de Barcelona. Peu anterior.
- 105.- Id. amb el canvi Benditas Al- - Mas Barcelona: En la Oficina de Manuel Tegero, Plaza del Oli N. 8. Año de 1820.

106.- Id. amb el canvi Cristo Barcelona: En la imprenta de J. MAYOL Y C.a calle de Escudillers N.o 3, año 1825.

107.- Id. amb el canvi Purgatorio / Barcelona: Reimpreso por los Hermanos Torras en la Plaza Nueva. Julio de 1832.

108.- Dolorosos - Lamentos / De Las Benditas Al- - Mas Del Purgatorio/ Que Se Cantan En La Capi- - Lla Del Santo Cristo Del / Cementerio Del Santo - Hospital General De / Santa Cruz - De Barcelona. Ab llicencia. Barcelona: Imprenta de los Herederos de la Viuda Pla, calle Cottoners. Setiembre 1832.

109.- Id. Barcelona: Imprenta de José Rubió calle de la Librería, año 1844.

110.- Solemnes - Cultos / Que En El Cementerio Nombrado Corralet, / Y En El Dia En La Iglesia Del Hospital General De Esta Ciudad, / (Por El Cumple-Años De Su Ereccion) / Tributa La Pia Union De Devotos Del Ss. Rosario Y Cofradía De Las Almas / A Jesus Crucificado Y A Su Madre Dolorida Al Pié De La Cruz / en el día 2 de Julio de 1848. Sense peu.

111.- Solemne Fiesta Y Octavario, / Con Que La Ilustre Y Venerable Congregacion / De Jesus, Maria, José Y Sagrado Corazon De Jesus / Obsequia / Al Señor Sacramentado / En La Iglesia Del Santo Hospital General De Esta Ciudad, / En El Presente Año 1831. Imprenta De Los Herederos De La Viuda Pla.

112.- Solemne Fiesta Y Octavario / Con Que La Ilustre Y Venerable Congregación / Jesús, María, José Y Sagrado Corazón De Jesús / Obsequia Al Señor Sacramentado / En La Iglesia Del Santo Hospital De Esta Ciudad, En El Presente Año 1896. TIPOGRAFIA TERESIANA, Elisabets, 11.- Barcelona.

113.- Sumario De Las - Indulgencias / que con la Bula de la - Santa Cruzada, ga- / nan los Cofrades de la - Cofradía de las Almas / de la Iglesia del - Hospital General / de Bar- - celona. Sense peu.

114.- Dolorosos - Sentiments / De - Las / Santas Animas - Del Purgatori. Sense peu.

115.- Letrillas Pera Cantar En Lo Novenari / Que / En La Iglesia Del Hospital De Santa Creu Dedita A Jesus Crucificat / Y En Sufragi Dels Fiels Difunts / La Confraria Del Sant Cristo Del Corralet. Barcelona.- Imp. de Tomás Gorchs.- 1857.

116.- Id. Barcelona: Imp. de Tomás Gorchs.- 1862.

117.- Id. amb el canvi Confraria. Peu amb el canvi 1864.

118.- Id. amb el canvi Jesús Barcelona: Imp. de la V. Torras-1866.

119.- Letrillas Pera Cantarse En Lo Novenari / Que En La / Iglesia Del Hospital De Santa Creu Dedicada A Jesus Crucificat / Y En Sufragi Dels Fiels Difunts / La Confraria Del Sant Cristo Del Corralet. Barcelona. Imp. de Frederich Martí y Cantó, Montjuich del Carme, 6. 1872.

120.- Id. Imp. de Victor Berdós, Magdalenas, 28.

121.- Goigs Del Glorios Sant Pons, / Bisbe, Y Martyr, Advocat Contra Las Xinxas, / que se venera en la Iglesia del Hospital general de Santa Creu de Barcelona. Barcelona: En la Estampa de RAYMUNDA ALTÉS, Viuda, à la Llibreteria.

122.- Id. Barcelona: En la Estampa de RAYMUNDA ALTÈS, Viuda, en la Llibreteria.

123.- Id. amb el canvi Sant Pons, (sic). Peu anterior.

124.- Id. Barcelona: En la Estampa de Raymunda Altés, Viuda, en la Llibreteria.

125.- Id. amb el canvi S. Pons, Barcelona: En la Estampa de Raymunda Altés, viuda, en la Llibreteria.

126.- Id. amb el canvi Sant Pons, Barcelona: En la Imprenta de Raymunda Altés, Viuda, en la Liberia (sic).

127.- Goigs Del Glorios Bisbe Y Martir / Sant Pons, / Advocat Contra Las Xinxas, / que se venera en la Iglesia del Hospital General de Santa Creu de Barcelona. Barcelona: Per BERNAT PLA, Estamper, al carrer dels Cottoners.

128.- Id. En Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, Estamper, en lo carrer de la Palla. Orla: trena.

129.- Id. Peu anterior. Orla: hèlix amb una aspa als quatre segments.

130.- Id. Peu anterior. Orla: hèlix amb una aspa en els segments verticals. Oremus amb la primera línia acabada "in-".

131.- Id. Peu anterior. Orla anterior. Oremus amb la primera línia acabada "colimus:".

132.- Id. Peu anterior. Orla: dentat triangular.

133.- Id. Peu anterior. Orla: floretes en fila índia.

134.- Id. Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, Estampér, en lo carrer de la Palla.

135.- Id. Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, Estamper, carrer de la Palla.

- 136.- Id. En Barcelona: Per los Hereus de Suriá y Burgada, en lo carrer de la Palla.
- 137.- Goigs Del Glorios Bisbe Y Martir / Sant Pons/ Advocat contra las xinxas, que se venera en la Iglesia del Hospital General de Barcelona. Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, Estamper, carrer de la Palla.
- 138.- Id. amb el canvi Gloriós. En Barcelona: Per los Hereus de Suriá y Burgada, en lo carrer de la Palla.
- 139.- Id. Barcelona: Per Manuel Texero, Porta Ferrisa.
- 140.- Id. Sense peu.
- 141.- Goigs Del Glorios Bisbe Y Martir Sant Pons, / Advocat contra las Xinxas, que se venera en la Iglesia del Hospital / General de Santa Creu de Barcelona. Sense peu.
- 142.- Goigs Del Gloriós - Bisbe Y Mártir / Sant - Pons, / Advocat Contra - Las Xinxas, / que se venera en la Iglesia. - del Hospital General de / Santa Creu - de Barcelona. Barcelona: Reimpresos per Valenti Torras, rambla dels Estudis. 1845.
- 143.- Id. Barcelona: Imp. de la Viuda Torras, rambla dels Estudis.
- 144.- Goigs Del Gloriós Bisbe Y Mártir Sant Pons, / Advocat Contra Las Xinxas, / que se venera en la Iglesia del Hospital General de Santa Creu de Barcelona. Barcelona: Imprenta de la V. Torras, plaza del Buensuceso, n.o 2. = 1865.
- 145.- Id. amb el canvi iglesia Barcelona Imprenta de Torras Buensuceso nùm 2.
- 146.- Id. amb el canvi Pons. Barcelona: Imp. de Torras plaza del Buensuceso
- 147.- Goigs del gloriós Bisbe y mártir Sant Pons. / Advocat Contra Las Xinxas, / que se venera en la Iglesia del Hospital General de Santa Creu de Barcelona. Estampa de G. Susany.= Diputació 186, Barcelona.
- 148.- Goigs Del Gloriós Bisbe Y Mártir Sant Pons / Advocat Contra Las Xinxas / que se venera en la iglesia del Hospital general de Santa Creu de Barcelona. Barcelona: Imp. dels Heréus de la V. Pla, Princesa, 8.- 1903.
- 149.- Goigs Del Gloriós Bisbe Y Mártir Sant Pons / Advocat Contra Las Xinxas / Que Se Venera En La Iglesia Del Hospital General De Santa Creu De Barcelona Estampa de F. Altés, carrer dels Angels, 22 y 24.- Barcelona.
- 150.- Id. amb els canvis Martir i Que'S Peu anterior començat 2244.- Estampa.

- 151.- Id. Sense peu. Orla: tres rectes.
- 152.- Id. Sense peu. Orla: capolls.
- 153.- Goigs del Gloriós Bisbe y Mártir Sant Pons / Advocat contra las xinxas / Que's venera en la Iglesia del Hospital General de Santa Creu de Barcelona Sense peu.
- 154.- Goigs Del Gloriós Bisbe Y Martir Sant Pons / amb el restant títol anterior. Imprenta particular del Institut Mental de la Santa Creu. Orla inferior amb quatre crestes.
- 155.- Id. Peu anterior. Orla inferior amb tres crestes.
- 156.- Goigs Del Gloriós Bisbe I Martir Sant Pons / Advocat Contra Las Xinxes / Que es venera en l'Església del Hospital General de Santa Creu de Barcelona Peu anterior.
- 157.- Id. amb el canvi Y Mártir Imp. A. Estrany:: Fresser, 74.
- 158.- Sant Pons, Bisbe Y Martir / Se venera en la Iglesia del Hospital de la / Santa Creu de Barcelona Imprenta particular del Institut Mental de la Santa Creu.
- 159.- Id. amb el canvi Hospital / de la Santa Peu anterior.
- 160.- Facsímil 28,5 x 18,5 cm. del Goigs de la Imprenta de Torras (145), sense el peu. Al verso: "La Fira De Sant Ponç" i "La Feria De San Poncio". En plana adjunta el menú de la "XI Cena Anual / Sociedad Catalana de Cirugía / Hospital De La Santa Cruz / Barcelona, 18 Octubre 1973". Al verso: VILAPLANA
- 161.- Facsímil 18 x 11,5 cm. del Goigs reimprès el 1845 (142) en David GRIÑO I GARRIGA, La Fira de Sant Ponç una tradició bimilenària, s. I. (Barcelona), Pia Unió de Sant Ponç i Cercle d'Estudis (...) del Raval, 1981, p. 11.
- 162.- GRIÑO I GARRIGA, op. cit., p. 10.
- 163.- Goigs del gloriós Sant Ponç, Bisbe i Màrtir / Venerat a l'església parroquial de Sant Agustí de Barcelona 1931.- Imprenta de la Casa P. de Caritat.- Barcelona.
- 164.- Id. amb el canvi Agustí, de 1934.- ROSELL: Carme, 65. Barcelona
- 165.- Id. 1936. - IVERN. - Carmen, 65
- 166.- Goigs Del Gloriós Sant Ponç, Bisbe I Màrtir / Venerat a l'església parroquial de Sant Agustí, de Barcelona IVERN IMPRESSOR, Carme, 65, Barcelona 13574
- 167.- El mateix Goigs amb distint peu: IVERN IMPRESOR, Carmen, 65. BARCELONA 13574 Publicación de los "Amigos de lo Gozos". - Núm. 103.- Edición especial. S. a. (1940).

- 168.- El mateix Goigs amb el peu transposat: Publicación (...) especial. IVERN (...) 13574
- 169.- Facsímil 19 x 13 cm. del Goigs imprès el 1936 (165), sense el peu d'impremta i amb el peu "Goigs A Sant Ponç, Patró Dels Herbolaris". En la cartolina plagada: A vos i als vostres Bon Nadal i feliç Any - Nou Especialidades vegetales "David" i Productos botánicos "Farran", Barcelona, s. a. (1946).
- 170.- El mateix facsímil i peu en el full plegat Especialidades vegetales DAVID y Productos Botánicos FARRAN, Barcelona, Festividad de San Poncio, 11 mayo 1947
- 171.- El mateix facsímil amb el peu "Goigs De Sant Ponç, Patró dels Herbolaris" en el fullet A vos i als vostres Bon Nadal i feliç Any Nou, Especialidades vegetales "DAVID" Productos botánicos "FARRAN", Barcelona, s. a. (1947), p. (2).
- 172.- Goigs De Sant Ponç / BISBE i MARTIR / Venerat a la seva capella de l'església parroquial de Sant Agustí, / i antigament a la de l'Hospital General de la Santa Creu. Lletra popular. Al verso: Música del mestre Agustí Hernández Oliva. En el colofó: "Conservatorio De Las Artes Del Libro", Barcelona, 10 de maig de 1961.
- 173.- Gravat del Goigs anterior. Al verso: Sant Ponç / Bisbe I Martir / Patro Dels Herbolaris / I Apicultors. Parroquia De Sant Agustí - Barcelona.
- 174.- Goigs al gloriòs / SANT PONÇ / Patró dels / Herbolaris / i dels / Estanquers Gravat A. Ollé Pinell. Lletra popular arranjada per Torrell de Reus (sic). Música mestre Agustí Hernández Oliva. 1.a Edició Revista de Badalona Maig 1981 Al verso un anunci comercial. En "Revista de Badalona" número extra (2.271), 9 de maig de 1981, p. (11).
- 175.- El mateix Goigs en full solt i amb distint peu: 1.a Edició Revista de Badalona 1981 Impremta Novell 2.a Edició 1987 - Ofrena de l'Exp. de Tabacs de Badalona 2 (,) Gener de 1987.
- 176.- Los Hermanos del Hospital de la Santa Cruz por un Hermano de la Caridad, Barcelona, Librería Casulleras, 1935, p. 82.
- 177.- Cobles A La Píadosa Imatge / De La Mare De Deu Dels Pobres Malats (sic), / en la habitació dels Germans de la Charitat del Hospital / General de Santa Creu de la Ciutat de Barcelona. Barcelona: Per CARLOS GIBERT Y TUTO, Estamper y Llibreter. añ 1791.
- 178.- Id. amb els canvis A (amb accent greu) i Malalts, Sense peu.
- 179.- Id. amb el canvi Caritat, Imprenta de la V. Torras plaza del Buensuceso n. 2. 1859.
- 180.- Id. amb els canvis Imátge (i) Charitat / del Hospital General. Imp. de la V. Torras plaza del Bonsucces núm. 2.

181.- Cobles / A La Piadosa Imatge De La Mare De Deu Dels Pobres Malalts / en la habitació dels Germans de la Caritat del Hospital General / de Santa Creu, de la ciutat de Barcelona. Tipografia Hispano-Americana, Dou, 3 Barcelona. = Marzo de 1884.

182.- "Els Deu Fundadors Als Peus De La Moreneta" en Tercer Cinquantenari / De La Fundació Dels / Germans De La S.ta Creu. Targetó a quatre pàgines. 1.a: Gravat i títol; 2.a: "Idea De La Fundació (...); 3.a i 4.a: programes de cultes. Barcelona, abril de 1934., 15700- IMP. ALTES.

183.- Goigs de la - Mare de Déu / dels Pobres - Malalts / Venerada en una- Capelleta de la / Sala del Servei - de l'Hospital de / la Santa Creu - de Barcelona. Torrell de Reus, edit. <144>. Al verso: "Tradicció / De La Invenció De La Imatge De La / Mare De Déu Dels Pobres Malalts / De L'Hospital De Barcelona", títol de la col.lecció i N.º 57. Dins la camisa Joan AMADES, GOIGS / d'imatges de la Mare de Déu / trobades / en la noble ciutat de Barcelona / Aplegats i comentats per, amb dipòsit legal del 1959.

184.- Francesc MARTI, "Lamentos dels pobres (..)" en el Ms. núm. 28 de la Biblioteca de Catalunya, segons Antoni COMAS, Història de la Literatura Catalana, vol. IV, Esplugues de Llobregat - Barcelona, Edicions Ariel, 1972, pp. 717-718.

185.- Lamentos Dels Pobres, Y Malalts Del Hospital General De Santa Creu de Barcelona, / implorant dels Faels Christians alivio en sas necessitats. Barcelona: En la Estampa de Eulalia Piferrer Viuda, Estampera del Rey nostre Senyor, Plaça del Angel.

186.- Id. amb el canvi necessitats. Barcelona: En la Estampa de la Viuda Sastres, Carrer de la Boquería.

187.- Gozos Que Se Cantan En El Oratorio / de los Hermanos Enfermeros del Hospital General de Santa Cruz de la Ciudad / de Barcelona, en honor y gloria / De San Juan De Dios, / Su Abogado Y Protector. Barcelona: Por Francisco Suriá y Burgada, Impresor de S. M. calle de la Paja.

188.- Gozos Que - Se Cantan / En La Iglesia Del - Santo Hospital / de Sta. Cruz de la Ciudad - de Vich, en honor y gloria / De S. Juan - De Dios, / Su Abogado - Y Protector. Vich: Por Ignacio Valls Impresor Plaza de la Merced. año 1818.

189.- Gozos En Alabanza Del Glorioso Patriarca / San Juan De Dios Padre Y Fundador, De La Religion De La Hospitalidad / de Pobres enfermos, que se cantan en la Capilla de los Hermanos del Hospital General / de la Ciudad de Barcelona. Barcelona: En la Imprenta de Pedro Maimó, calle de Santo Domingo año 1829.

190.- Gozos En Alabanza De S. Juan De Dios Confesor / Padre Y Fundador De La Religion De La Hospitalidad De Pobres Enfermos. / Su fiesta á - 8 de Marzo. Imprenta de la V. Torras plaza del Buensuceso n. 2.

- 191.- Id. amb el canvi Padre y fundador de la religion de la hospitalidad de pobres enfermos. Imprenta de la V. Torras plaza del Buensuceso. 2.
- 192.- Gozos En Alabanza Del Glorioso / Patriarca San Juan De Dios Padre Y Fundador De La Religion / de la Hospitalidad de pobres enfermos, que se cantan en la capilla de los Hermanos del Hospital General / de la ciudad de Barcelona. S Gervasio: Imp. de Torras calle de S. Eusebio n. 24.
- 193.- Gozos En Alabanza / Del Glorioso / Patriarca San Juan de Dios / Padre Y Fundador / de la Religión de la Hospitalidad de pobres enfermos / Que Se Cantan / En La Capilla De Los Hermanos Del Hospital General / De La Ciudad De Barcelona. Sense peu.
- 194.- Gozos en alabanza - del glorios Patriarca / SAN JUAN de DIOS - PADRE y FUNDADOR. Sense peu.
- 195.- GOZOS / Al glorioso SAN JUAN DE DIOS, Fundador / Tema del Belén que presentan los "OBRADORES LLUCH", en la Navidad de 1946. (Transcripción de una publicación de 1829), Navidad 1946, Obradores Lluch, ECO.- GRAL. SANJURJO, 88.- HOSPITALET.
- 196.- Sumario De Las Indulgencias Y Gracias Espirituales / Que Gozan Los Cofadres, Y - Cofadras De La V. Pia Union / Del Sagrado Co- - Razon De Jesus, / Y Sagrada Familia - Jesus Maria Y Joseph; / INSTITUIDA EN LA IGLESIA DEL Sto. - Hospital General De Esta Ciudad. / Concedidas por varios Arzobispos - y Obispos de España. Sense peu.
- 197.- Sumario De Las Indulgencias Y Gracis Espirituales / Que Gozan Los Congregantes - De La Ilustre Y Venerable / Congregacion De Je- - Sus, Maria Y Joseph; / Y Del Sagrado - Corazon De Jesus, / INSTITUIDA EN LA IGLESIA DEL Sto. - Hospital General De Santa Cruz / De Esta Ciudad - De Barcelona; / Y unida á la Cofadria de Santa - Maria ad Pineam de Roma. Sense peu.
- 198.- Al Sacratissim Cor De Jesus / Lletra Sagrada, / Que La Congregació De Jesus, Maria, Joseph Y Sagrat Cor De Jesus / Canta En La Iglesia Del Sant Hospital. Barcelona: En la Imprenta dels Hereus de la Viuda Pla, carrer dels Cotoners. Any 1830.
- 199.- Fortià SOLA Prev., "La Congregació del Sagrat Cor de Jesús de l'Hospital de la Santa Creu, primera de Barcelona", en Lo Missatger del Sagrat Cor de Jesús, Any XXXVII, Núm. 456, Juny 1929, p. 284.
- 200.- Al Sacratissim Cor De Jesus / Lletra Sagrada, / Que En Son Obsequi Canta La Congragació De Jesus, Maria, Joseph Y Sagrat / Cor De Jesus En Los Quarts Diuimges En La Iglesia Del Sant Hospital. En la estampa dels Hereus de la Viuda Pla, als Cotoners. 1838.
- 201.- Id. amb els canvis Sagratissim (i) Joseph, y Barcelona: Estampa dels Hereus de la V. Pla. 1846.
- 202.- El mateix Goigs sense peu d'impremta.

203.- Id. amb els canvis Sacratissim (i) Cánta La Congregacio Barcelona. Estampa dels Hereus de la V. Pla, carrer dels Cotoners. 1850.

204.- Al Divinissim Cor De Jesus / Lletra Sagrada, / Que En Obsequi Canta La Congregació / De Jesus, Maria, Joseph, - Y Sagrat Cor De Jesus, / En Los Quarts Diumenges En - La Iglesia Del Sant Hospital / De Santa Creu, - En Barcelona, Barcelona: Estampa dels Hereus de la V. Pla, carrer de la Princesa. 1863.

205.- Solemne Fiesta del 1896, op. cit. (112).

206.- Gozos En Alabansa (sic) Del Beato Juan Grande Conf. / De La Ordñ (sic) Hospitalaria De San Juan De Dios. / Su fiesta á - 3 de Junio. Impr. de la V. Torras plaza del Buensuceso n. 2.

207.- Id. amb el canvi Confesor. / De La Orden Barcelona. Imp. de la V. Torras plaza del Buensuceso.

208.- Goigs En Llahor Del Patriarca Sant Francesch, / Venerat Per Sos Fills De La Tercera Orde En La Iglesia Del Hospital De Santa Creu, De La Ciutat De Barcelona. Signat P(au). P(arassols). -1889. TIPOGRAFIA CATOLICA, Pi, 5, Barcelona.- 1889.

209.- Goigs En - Llahor Del / Patriarca - St. Francesch / Venerat Per Sos Fills - De La Tercera Orde / en la Església del Hos- pital de la Santa Creu / de la Ciutat - de Barcelona. Signat P. P.- 1889. L'ARXIU.- Llibrería de J. Batlle. Vía Diagonal, 442.- Barcelona. Tip. Católica, Pi, 5.- Barcelona. 1924.

210.- Estampa del "S. Christo de las Animas" adjunta als Dolorosos - Lamentos, op. cit. (87).

211.- Santo Cristo / Del Corralet, / venerado desde muchos siglos en el Hospital de Santa Cruz de Barcelona. Barcelona: Imp. de Tomás Gorchs.- 1864.

212.- Solemnes - Cultos / Que En El Cementerio - Nombrado Corralét / Del Hospital Gene- - Ral De Esta Ciudad / (Por El cumple Años De Su Ereccion) / Tributa La Pia-Union De Devotos Del Smo. Rosario Y Cofadría De Las Almas / A Jesus Crucificado Y A Su Madre Adolorida Al Pie De La Cruz / En El Dia 4 De Julio De 1830. Barcelona: Por J. Mayol, calle del Vidrio.

213.- Solemnes - Cultos / Que en la iglesia del Hospital de la Santa Cruz de esta ciudad / Tributa La Pía Unión De Devotos del Santísimo Rosario Y Cofradía De Las Almas / A Jesús Crucificado (Santo Cristo Del Corralet) / Y A Su Madre Dolorida Al Pie De La Cruz / el día 4 de julio de 1897 Imp. de la Casa Provincial de Caridad

214.- Id. amb el canvi 7 de julio de 1901. Peu anterior.

215.- Goigs Del Sant Cristo Del Corralet / Del Hospital De La Sta. Creu De Barcelona -1925-.

216.- El mateix Goigs amb gravat adjunt d'un altar barroc del sant Crist, amb Maria, Joan i la Magdalena.

217.- Joan AMADES i Josep COLOMINES, Imatgeria Religiosa, Col·lecció de boixos populars de Catalunya I, Barcelona, Impremta Rubiralta, 1947, pp. V i 5.

218.- "Himno De Los Hermanos / De La / Caridad De La Santa Cruz" en Manual de los actos de piedad que practican los Hermanos de la Caridad de la Santa Cruz, Barcelona, Editorial Políglota, 1929, p. 286.

219.- Imatge De Nostra Senyora De Bethlem / Que'S Venera En La Montanya De Collcerola, En La Casa Propietat Del Hospital / De La Santa Creu De Barcelona TIP. CATOLICA, Pi, 5, Barcelona.- 1894.

220.- Goigs A La - Devota / Imatge de Nos- tra Senyora de / Bethlèm, col - locada en la / Montanya de - Collcerola. BARCELONA: En la Estampa dels Hereus de Joseph Giralt, Estamper, en la Plaça Nova.

221.- Goigs A La - Devota / Imatge De Nostra - Senyora De Beth- / lém, collocada en la - Montanya de Collcerola. BARCELONA: Per JOSEPH ALTÉS Estamper, y Llibreter en la Llibreteria.

222.- Goigs A La Devota Imatge De N. S. De Bethlem, / collocada en la Montanya de Collcerola. En Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, Estamper, en lo carrer de la Palla. Oremus amb la caplletra D vertical.

223.- Id. Peu anterior. Oremus amb la caplletra D en cursiva.

224.- Goigs A La Devota Imatge / De Nostra Senyora De Bethlem, / Collocada En La Montanya De Collcerola. Barcelona: En la Estampa de Manuel Texéro, en la Rambla.

225.- Goigs A La Devota Imatge / De Nostra - Senyora / De Bet = - Hlem, / Collocada En - La Montanya / De Coll- - Cerola. Barcelona: En la Estampa de Manuel Texéro, Porta Ferrisa.

226.- Id. amb el canvi Bet- Barcelona: Impremta de Garriga y Aguasvivas.

227.- Id. amb el canvi A (amb accent agut), - Barcelona: Impremta de Narciso Ramirez.

228.- Goigs A La Devota Imatge / De Nostra Senyora De Bethlem, / Collocada En La Montanya De Collcerola. Barcelona: Impremta de la V. Torras plaza del Buensuceso, n.º 2. = 1865.

229.- Id. amb el canvi A(amb accent agut), accentuada, Barcelona: Impremta de la V. Torras.

230.- Id. Barcelona Imp de Torras plaza del Buensuceso n. 2 - 1871.

- 231.- Id. Barcelona Imp. de Torras plassa del Bonsuccés n. 2.
- 232.- Id. amb el canvi Col-locada S. Gervasi: Imp. de Torras, carre de S. Eusebi núm. 24.
- 233.- Id. amb el canvi Señora (sic) San Gervasi Imp. de Torras, carrè de S. Eusebi núm. 6. 1882.
- 234.- Id. amb el canvi Senyora de Bethlem. / S. Gervasi: Imp. de Torras carré de S. Eusebi núm. 6.
- 235.- Facsímil 23 x 15 cm. del Goigs de l'Estampa Hereus Giralt (221) en Joan AMADES, El Pessebre, Barcelona, Les belles edicions, s. a. (1946), p. 65.
- 236.- El mateix facsímil en full solt dins la camisa Col.lecció / De / Nou Goigs / Nadalencs, Tobella, s. d. (Barcelona, 1947).
- 237.- Un altre facsímil 18 x 12 cm. en Ilustre Cofradia de San Magín, mártir, Circular N. 5, Diciembre 1962, s. l. (Barcelona), p. 19.
- 238.- El mateix facsímil en nadala Amics Dels Goigs, Barcelona, 1970, Torrell de Reus (531).
- 239.- Goigs A Nostra Senyora de Betlem / de la muntanya de Collserola (fragment) Torrell de Reus (302) Amb gravat dels Goigs de les edicions Suriá (222-223) i deu versos. Al verso felicita Francesc Ribas Pontí. Barcelona, desembre de 1979.
240. Goigs de Ntra. Sra. de Bethlem, en la montanya de Collserola. Col.lecció Josep Roig Puñed Amb gravat dels Goigs de l'edició Garriga y Aguasvivas (236) i la primera cobla transcrita. Al verso: Parroquial Basílica de Santa Maria del Mar, Mes de Maria, Dia 21, Llibreria pontificia "H. Vda. Pla" - Fontanella, 13 - Barcelona
- 241.- Goigs En Llahor / De Nostra Senyora De Betlém / que's venera / en la Montanya de Collcerola, prop de Barcelona, Imp. De M. Berdós, Molas, 31.- Barcelona.
- 242.- Goigs en llaor - de la Mare / de Déu de - Betlem / venerada en la seva - ermita del peu de - La Muntanya de - Collcerola, anome- / nada avui Tibidabo, Torrell de Reus, edit. <88>. Al verso: "Tradició / De La Invenció I Dels Miracles Obrats Per La / Mare De Déu De / Betlem / De La Muntanya De Collcerola", títol de la col.lecció i Nº. 15 Dins la camisa AMADES, Goigs d'imatges, op. cit. (183).
- 243.- Doctor Don Joseph Ignasi de QUINTANA et al., Constitucions, que dehuen observarse en la Iglesia, y Hospital General de Santa Creu de Barcelona; fetas y firmadas per la Molt Illustre Administració en lo any 1756: essent Administradors los Senyors, Barcelona: En la Estampa de Francisco Suriá, Estamper, y Llibreter, en lo carrer de la Palla, p. 24.
- 244.- Goigs De Ntra. Senyora Del Roser. Barcelona: Per Francisco Suriá, Estamper, en lo carrer de la Palla.

- 245.- Goigs De Nostra Senyora / Del Roser, / Que Se Cantan En La Quaresma. Peu anterior.
- 246.- Goigs De - Nostra / Senyora - Del Roser, / que se cantan - en lo Advent. Peu anterior.
- 247.- Goigs / De / Nostra Senyora Del Roser. Sense peu.
- 248.- Coplas / En Alabanza De / Nuestra Señora Del Rosario. Sense peu.
- 249.- Solemnes Cultos / Que En El Cementerio Nombrado Corralét / Del Santo Hospital Hospital General De Esta Ciudad., / (Por el Cumple Años De Su Ereccion) / Consagra A Su Gran Patrona / Nuestra Señora De Los Dolores, / La Pia-Union De Devotos Del Ss. Rosario / En El Mes De Julio De 1807. Sense peu.
- 250.- Goigs de Nostra Senyora dels Dolors, Molt Devots. Barcelona: Per Francisco Suriá y Burgada, en lo carrer de la Palla.
- 251.- Goigs Molt Devots / De Nostra Senyora Dels Dolors. Barcelona: En la Estampa de Manuel Texéro, en la Rambla, devant Sant Joseph.
- 252.- Goigs Molt Devots De María Santíssima dels Dolors. Barcelona: Imp. de la V. Torras plaza del Buensuceso núm. 2.
- 253.- Solemne fiesta del 1896, op. cit. (112).
- 254.- Solemnes Cultos / Que En El Cementerio Nombrado Corralét / Del Hospital General De Esta Ciudad / (Por El Cumple-Años De Su Ereccion) / Tributa La Pia-Union De Devotos Del Ss. Rosario Y Cofadria De Las Almas / A Jesus Crucificado Y A Su Madre Adolorida Al Pié De La Cruz / En El Dia 5 De Julio De 1835. Imprenta de los Herederos de la Viuda Pla.
- 255.- Solemnes Cultos del 1848, op. cit. (110).
- 256.- Solemnes - Cultos. / Que En La Iglesia Del Hospital General De Esta Ciudad, / (Por El Cumple Años De Su Ereccion Y Bajo La Advocacion Del Cementerio Del Corralet,) / Tributa La Pia Union De Devotos Del Ss. Rosario Y Cofradía De Las Almas, / A Jesus Crucificado Y A Su Madre Dolorida Al Pié De La Cruz. / el día 6 de Julio de 1862. Barcelona.- Imp. de Manuel Saurí.
- 257.- Diario de Barcelona, 9 Agosto 1884, p. 9399.
- 258.- Id., 12 julio 1884, p. 8403. Id., 13 setiembre 1884, p. 10615. Id., 10 enero 1885, p. 413.
- 259.- Id., 9 agosto 1884, p. 9399. Id., 8 noviembre 1884, p. 10666.
- 260.- Gozos en Alabanza / Del Angélico Joven / San Luis Gonzaga, / Espejo De Castidad Y Protector De La Juventud. Barcelona: Imp. de los H. de la V. Pla, calle de la Princesa.

261.- Himne A San Lluís (CANTICH 49). Llib y Tip. catòlica, Pi, 5, Barcelona - 1 Pta. cent. y 8 mil. - Música de J. García Robles, á 15 cénts.

262.- Diario de Barcelona, 12 Setiembre 1885, p. 10666.

263.- Enrique GRAU, Pbro, Instància demanant l'aprovació dels estatuts de les Lluïses de l'església de l'Hospital, Barcelona 19 enero 1882. Al verso: resposta afirmativa del Bisbe, Barcelona 21 enero 1882.

264.- Diario de Barcelona, 1 Agosto 1884, p. 9122. Id., 2 Agosto 1885, p. 9166. a

265.- Coblas A Nostra Senyora Dels Angels / Anomenada De Porciuncula / Per La Capella Ahont Per Intercessió Sua Fou Concedida De Cristo Nostre Senyor Al Seráfich Pare Sant Francesch / La Indulgencia Plenaria: Y Ara Se Guanya En Totas Las Iglesias De La Religió Seráfica A 2 De Agost. Barcelona: Estampa dels Hereus de la V. Pla, carrer de la Princesa, 1883.

266.- "Goigs de l'Inmaculada" en el full plegat Iglesia del Hospital de Santa Creu, "Solemnes Cultes", Barcelona, Desembre de 1910. Tip. Altés, Angeles, 22 y 24.- Barcelona. p. (4).

267.- "Cant A La Verge / per a cantar lo durant la professó" en el full plegat Solemnes Cultes que a la Verge Maria en el misteri de la seva Immaculada Concepció, dedica la Venerable Ordre Tercera del Pare S. Francesc establerta en l'Hospital de Santa Creu. Barcelona - any 1913. Tip. J. Tatjé. Arenys De Mar. Telef. 232. p. (4).

268.- Gozos Al - Gloriosísimo / Patriarca - Y Esposo De María / San José. Barcelona: Tip. de los H. de la V. Pla, Princesa, 8.- 1911. Última edició barcelonina.

269.- "Gozos En Elogio / del Arcangel San Rafael, / para todos los Enfermos, / que imploran su / favor." en Novena del glorioso Principe y sagrado Arcangel S. Rafael. Medico, y Medicina de los dolientes, Guia, y defensor de los caminantes, Abogado, y Protector de los pretendientes, y Consuelo, y alivio de los afligidos. Impresa en Madrid, y reimpressa en Barcelona, en casa de Joseph Teixidó; Impresor del Rey N. Sr. Año 1721. Pp. 33-37.

270.- GOIGS DEL - GLORIOS / Apostol Sant Pau - Advocat contra / tot mal de - Fspalma (sic). Estampats: En Barcelona en caia (sic) Vicens Surià, al carrer de la Palla.

271.- "Goigs A Llaor / De Sant Pau, Apostol" en Josep M. ROVIRA ARTIGUES, Els "Goigs" de Josep M. Rovira Artigues seguits de llur bibliografia, Barcelona, Torrell de Reus editor, 1964, pp. 81-86.

272.- "Goigs A Llaor De Sant Pau, Apòstol / Que Es Venera A La Capella De - L'Antiga Casa De Convalescència / Avui De La Biblioteca Central De La - Diputació Provincial De Barcelona", Lletra: J. M. Rovira Artigues, Xilografics: Ollé Pinell, Música: Mn. F. de P. Baldelló prev, en Goigs A Llaor / De Sant Pau, Apòstol / Que Es Venera / A La Capella De L'Antiga Casa De Convalescència / Avui De La Biblioteca Central / De La Diputació Provincial De Barcelona / Edició Commemrativa / del XIXè Centenari de la vinguda de Sant Pau a Espanya / i del / Cinquantè Aniversari De La Biblioteca / (1914-1964) / (Antiga Biblioteca de Catalunya). Barcelona 1964, Altés, S. L., Torrell de Reus, Editor (334) A quatre pp.: portada , música, "Goigs" i notícia.

273.- Goigs A Llaor Dè / Sant Pau Apòstol / Que Es Venera A La Capella / De L'Antiga Casa De Convalescència / Avui De La Biblioteca De Catalunya / La Seva Festa: 25 De Gener Dibuix: Maria de la Pau Garcia-Borrón, Lletra: J. M. Rovira Artigues 1973 - Altés S. L., Barcelona Col.I. Torrell de Reus - 640. Nota d'elogi.

274.- Id. Peu anterior. Felicitació de Modest Montlleó i nota familiar.

275.- Goigs En Llaor Del Glorios Martir Sant Muç / Que es venerava a la capella de l'antic Hospital de la Santa Creu de la Ciutat de Barcelona. Música per Mn. J. Maideu i Auguet, Prev. Lletra per R. Vives i Sabaté. Al verso: Ricard Vives i Sabaté estampà, Rambla José Antonio número 18, Vilanova i la Geltrú, sèrie dels goigs de l'autor, número 447, dipòsit legal del 1968.

276.- Ricard VIVES i SABATE, carta personal a l'autor (Gener 1975).

277.- Josep ESPLUGAS, textos; Enric PRATS, melodies; Jeroni GIRALT, imatges: La Cripta / De Les Llànies / Aplec De Goigs / Tot Lloant / Nou Devocions Inèdites. Barcelona 1976, Altés S. L., amb Dipòsit legal del 1977. Camisa per als nou goigs següents.

278.- Goigs en lloança i glòria de / Sant Roc, remeier / honorat en remota plasmació d'estàtua al peu d'una de les amples escales / monumentals de l'antic Hospital de la Santa Creu, a la ciutat de Barcelona, / cap del seu Arquebisbat. Altés S. L., Barcelona. Tiratge a l'esment dels "Amics dels Goigs" Col.I. Torrell de Reus (774) I

279.- Goigs en lloança i glòria de / Sant Pau Apòstol / honorat en remota plasmació d'estàtua de la fornícula angular d'una de les / nobles façanes de l'antic (...) Arquebisbat. Peu anterior amb el canvi (775) II

280.- Goigs en lloança i glòria del / Santíssim Crist / honorat en l'esvelta Creu (obra del segle XVIII) situada al bell centre del / pati de l'antic Hospital de la Santa Creu, a la ciutat de Barcelona, cap del / seu Arquebisbat. Peu amb el canvi (776) III

281- Goigs en lloança i glòria de la / Santíssima Verge Maria / honorada en adient plasmació d'estàtua a la façana central de la meritosa / Escola Massana, dins l'antic Hospital de la Santa Creu, a la ciutat / de Barcelona, cap del seu Arquebisbat. Peu amb el canvi (777) IV

282.- Goigs en lloança i glòria de / La Puríssima Concepció / honorada al cim de l'airós cos arquitectònic que s'eleva rera el pati de la / Casa de Convalescència anexa a l'antic (...) Arquebisbat. Peu amb el canvi (778) V

283.- Goigs en lloança i glòria de la / Coronació de la Verge Maria / honorada en les règies pintures que exornen el sostre de la capella de la / Casa de Convalescència anexa a l'antic Hospital de la Santa Creu, / a la ciutat de Barcelona, cap del seu Arquebisbat. Peu amb el canvi (779) VI

284.- Goigs en lloança i glòria de / La Immaculada Concepció / honorada en la imatge central del sumptuós altar de la capella de la Casa / de Convalescència, anexa a l'antic Hospital de la Santa Creu, a la ciutat de / Barcelona, cap del seu Arquebisbat. Peu amb el canvi (780) VII

285.- Goigs en lloança i glòria del / Santíssim Crist / honorat a la part de l'Evangeli del sumptuós (...) Arquebisbat. Peu amb el canvi (781) VIII

286.- Goigs en lloança i glòria de / Sant Pau Apòstol / honorat en efígie en el frontal del sumptuós (...) Arquebisbat. Peu amb el canvi (782) IX

287.- Goigs en lloança i glòria de la / Puríssima Concepció / honorada en remota plasmació d'estàtua a un racó del gran pati / central de l'antic Hospital de la Santa Creu, a la ciutat de Barcelona, / cap del seu Arquebisbat Peu amb el canvi (1018) VII Dins la camisa ESPLUGA et al., op. cit. (277), amb els canvis 1977 i Dipòsit legal del 1978.

288.- Goigs en lloança i glòria de la / Mare de Déu del Roser / honorada en bella i artística rajola de València destacable a una paret costera / del pati central (...) Arquebisbat Peu amb el canvi (1019) VIII

289.- Goigs en lloança i glòria de / Nostra Dona de la Pietat / honorada en discretíssim relleu de parca dimensió al gran mur exterior / contigu a la placeta del Canonge Colom, antic Hospital de la Santa Creu, / a la ciutat de Barcelona, cap del seu Arquebisbat Peu amb el canvi (1020) IX

290.- Himne De La Santa Creu, de les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu. Lletra de Mossèn B. Música de M. Pastó Benvenuto. . Inèdit.

291.- Himne A La Santa Creu. Dedicat a les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu. Lletra del P. Garcia C. O. Inèdit.

292.- Himne A La Santa Creu. Dedicat a les nenes de la Casa de la Santa Creu. Lletra del P. Jaume Garcia C. O. Inèdit.

293.- "542" en Mn. Albert TAULE VIÑAS, Cantoral de Missa "dominical" preparat per,.. Edició bilingüe (I.a.), Barcelona, Centre de Pastoral Litúrgica, 1971, p. 96.

294.- Himne De Les Germanes Hospitalàries / de La Santa Creu. Lletra: Mn. Pere Ribot Prv.; música: G. Odiò Planàs.

295.- "Puríssima Concepció de Maria" en Hildebrand M. MIRET, lletra dels himnes; Irineu M. SEGARRA, música: Himnari dels Fidels, Monestir de Montserrat, 1974, pp. 39-40. També "583" en TAULE, op. cit., pp. 110-111.

296.- "Ave, verge immaculada / 32" en Domènec COLS, Himnes per a la litúrgia, tercera edició, Barcelona, 1978, pp. 80-81.

297.- "Sant Josep, Espós De La Verge Maria" en Litúrgia de les hores segons el ritu romà, II, Temps de quaresma, Temps pasqual, Barcelona, Editorial Regina, 1980, p. 2186.

298.- Càntic A L'Arcàngel Sant Rafael, Lletra del P. Jaume Garcia C. O. Inèdit.

299.- Càntic A Sant Joan De Déu, Lletra del P. Jaume Garcia C. O. Inèdit.

INDEX

Justificació	9
Devoció dels set goigs de l'Hospital	9
I- Goigs propis de l'Hospital	10
Santa Helena	10
Sant Crist de l'Hospital	13
Animes del Purgatori	15
Sant Ponç	18
Mare de Déu dels Pobres Malalts	23
Pobres Malalts	25
Sant Joan de Déu	28
Sagrat Cor de Jesús	30
Beat Joan Grande	31
Sant Francesc d'Assís	32
Sant Crist del Corralet	35
Santa Creu	35
Mare de Déu de Betlem	36
II-Goigs generals cantats en l'Hospital	41
Mare de Déu del Roser	41
Mare de Déu dels Dolors	41
Sant Lluís Gonzaga	42
Mare de Déu dels Angels	43
Immaculada Concepció	43
Sant Josep	43
Sant Rafael	44
III-Goigs posthospitalaris	47
Sant Pau Apòstol	47
Sant Muç	48
La Cripta de les Llànties	51
IV-Himnes de les Germanes Hospitalàries	54
Santa Creu	54
Immaculada Concepció	55
Sant Josep	56
Sant Rafael	56
Sant Joan de Déu	56
Resum	59
Notes	60

El Seminari Pere Mata, de les Unitats de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia i d'Història de la Medicina de la Universitat de Barcelona fou creat en ocasió del centenari de la mort de Pere Mata i Fontanet (Reus, 1811 - Madrid, 1877) que fou professor de Medicina Legal, com a eina per facilitar la publicació de llibres i la difusió de l'activitat científica.

RELACIO DE PUBLICACIONS DEL SEMINARI PERE MATA

1. DOMENECH, Edelmira: "La Frenología. Análisis histórico de una doctrina psicológica organicista. 1977. 216 pp.
2. CAMPS i SURROCA, Manuel; CAMPS i CLEMENTE, Manuel: "Santuaris lleidatans amb tradició mèdica". Lleida, 1981. 158 pp.
3. CALBET i CAMARASA, Josep M; CORBELLA, Jacint: "Diccionari biogràfic de metges catalans. vol. I. A-E". 1981. 194 pp. (Coedició amb Fundació Salvador Vives i Casajuana).
4. III Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Programa. Lleida, 4-6 de juny de 1981. 32 pp. (Coedició amb Col·legi Oficial de Metges de Lleida).
5. Actes del III Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Lleida 1981. vol I. 1981. 346 pp.
6. HUGUET i RAMIA, Emilio: "Determinación del cadmio y plomo en las aguas de consumo". 1981. 90 pp.
7. MARTI AMENGUAL, Gabriel: "El suicidio consumado en las Islas Baleares". 1981. 156 pp.
8. CALBET i CAMARASA, Josep M; CORBELLA, Jacint: "Diccionari biogràfic de metges catalans. vol. II. F-Q". 1982. 240 pp. (Coedició amb Fundació Salvador Vives i Casajuana).
9. CAMPS i CLEMENTE, Manuel; CAMPS i SURROCA, Manuel: "Aspectes sanitaris de l'arxiu de Sant Joan de Lleida". Lleida, 1983. 424 pp.
10. CALBET i CAMARASA, Josep M; CORBELLA, Jacint: "Diccionari biogràfic de metges catalans. vol. III. R-Z i Addenda." 1983. 348 pp. (Coedició amb Fundació Salvador Vives i Casajuana).
11. CORBELLA CORBELLA, Jacinto; CALBET CAMARASA, José M: "El pensamiento sanitario y laboral de dos médicos anarquistas del siglo XIX". 1984. 172 pp.
12. I Congrés Català de Medicina del Treball. Programa. Barcelona, abril 1984. 36 pp.

13. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. I. 1984*. 322 pp.
14. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. II. 1984**. 346 pp.
15. ARRO y TRIAY, Francisco de P: "Estadística médica de la Compañía de Ferrocarriles de Tarragona a Barcelona y Francia". (Barcelona, 1892. Reedició facsímil). Edició i estudi preliminar de J. Corbella. 1984. 162 pp. (Coedició amb Societat Catalana de Seguretat i Medicina del treball i Ajuntament de Barcelona).
16. CAMPS i SURROCA, Manuel; CAMPS i CLEMENTE, Manuel: "La pesta de meitats del segle XVII a Catalunya". Lleida, 1985. 424 pp.
17. IV Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Programa. Monestir de Poblet. Tarragona, 7-9 de juny de 1985. 36 pp.
18. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol III. 1985*. 470 pp.
19. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol IV. 1985**. 395 pp.
20. ROBERT YARZABAL, Bartolomé: "Balance del siglo XIX. La Medicina". Edición y estudio preliminar: J.M. Calbet; J. Corbella. 1985. 68 pp.
21. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol V. 1986*. 412 pp.
22. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol VI. 1986*. 382 pp.
23. VIDAL, Domingo: "Cirugía Forense" (1783). Edició i estudi preliminar: J. Corbella. 1987. XXIV + 96 pp.
24. MONTAÑA i BUCHACA, Daniel: "Aspectes sanitaris dels Arxius de les parròquies del terme i vila de Terrassa als segles XVI, XVII i XVIII". 1987. 188 pp.
25. DOMENECH, Edelmira; CORBELLA, Jacint; PARELLADA, Dídac (eds.): "Bases històriques de la psiquiatria catalana moderna". 1987. 401 pp.
26. VALLRIBERA i PUIG, Pere: "L'obra mèdica de dos cirurgians catalans del 1700. Anton de Borja i Carles Pallejà". 1987. 130 pp.
27. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol VII. 1987*. 320 pp.
28. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol VIII. 1987**. 337 pp.
29. FRAGOSO, Juan: "Tratado de las Declaraciones que han de hacer los cirujanos acerca de muchas enfermedades y muchas maneras de muertes que suceden". Edición y estudio preliminar: J. Corbella. 1988. 71 pp.

30. LOPEZ GOMEZ, José Manuel: "Don Martín Vallejo Lobón. El médico y el hombre". 1988. 250 pp.
31. HUGUET RAMIA, Emili; CARRACEDO ALVAREZ, Angel; GENE BADIA, Manel: "Introducción a la investigación biológica de la paternidad". 1988. 206 pp.
32. HEXACLOROBENCENO. Primeras Jornadas Nacionales. Libro de Resúmenes. 1988. 30 pp.
33. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. IX. 1988*. 378 pp.
34. Jornades d'Història de la Medicina d'Olot". Olot, 28 i 29 de març de 1987. 135 pp. (separata de Gimbernat VIII).
35. ORFILA núm 1. I Jornadas Anuales de la Sociedad Española de Medicina Legal y Forense. Alicante 3 y 4 de abril de 1987. Libro de Actas. 1989. 265 pp.
36. ORFILIA núm 2. II Jornadas Anuales de la Sociedad Española de Medicina Legal y Forense. Barcelona 8 y 9 de abril de 1988. Libro de Actas. 1989. 393 pp.
37. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol.X. 1988**. 330 pp.
38. CALBET i CAMARASA, Josep M; VALLRIBERA i PUIG, Pere: "Medicina i Societat a l'Espluga de Francolí (segles XVIII i XIX)". Gimbernat vol. XI, 1989*. 1990. 272 pp.
39. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i la Ciència. vol. XII. 1989**. 274 pp.
40. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol XIII. 1990*. Actes VI Congrès d'Història de la Medicina Catalana. Manresa 1990, vol I. 311 pp.
41. HEXACLOROBENCENO. Primeras Jornadas Nacionales. Barcelona 23 - 24 de mayo de 1988. Libro de Actas. 246 pp.
42. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol XIV. 1990**. Actes VI Congrès d'Història de la Medicina Catalana. Manresa 1990. Vol II. 316 pp.
43. XVI Jornadas Mediterràneas de Medicina del Trabajo. Alicante, 25-27 abril 1991. Programa. 26 pp.
44. STUDIA RAMAZZINIANA MEDITERRANEA. 1991. vol I. Actas XVI Jornadas Mediterràneas de Medicina del Trabajo, Alicante 1991. 243 pp.
45. DOMENECH, Edelmira: "Introducción a la Historia de la Psicopatología". 1991. 175 pp.
46. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XV. 1991*. Actes VI Congrès d'Història de la Medicina Catalana. Manresa, 1990. vol. III. 320 pp.

47. REMON GIL, Julio: "Aspectos sanitarios del Archivo de la Parroquia de Santa Ana de Buñuel (Navarra)" 1991. 218 pp.
48. CORBELLÀ, Jacint; CALBET, Josep M: "Bibliografia històrica de la sanitat catalana. vol. I (A-F)". (Gimbernat, XVI). 1991**. 340 pp.
49. LOPEZ GOMEZ, José Manuel: "La Topografia mèdica de Vic de Antoni Millet (1798)". 1992. 102 pp.
50. PAU i ROIGE, Jordi: "Aspectes sanitaris dels arxius parroquials del Priorat (segles XVI-XVIII)" 1992. 144 pp.
51. MASSONS i ESPLUGAS, Josep M.: "Francesc Puig (1720-1797) i els cirurgians del seu temps". 1993. 172 pp.
52. CORBELLÀ, Jacint: "Les memòries manuscrites de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya". 1993. 120 pp.
53. PARELLADA, Dídac; DOMENECH, Edelmira; CORBELLÀ, Jacint: "Lexicon Psiquiàtric arcaic i curiós". 1993. 268 pp.
54. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XVII. 1992*. 359 pp. Actes VII Congrés Història de la Medicina Catalana. Tarragona. 1992. vol. I.
55. STUDIA RAMAZZINIANA MEDITERRANEA. 1992. Vol. 2.
56. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XVIII, 1992 (**). Actes del VII Congrés d'Història de la Medicina Catalana, Tarragona, 1992. Vol II.
57. STUDIA RAMAZZINIANA MEDITERRANEA. 1993. Vol. 3.
58. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència, XIX, 1993 (*). Actes del VII Congrés d'Història de la Medicina Catalana, Tarragona, 1992, vol. III.
59. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XX, 1993 (**).
60. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXI, 1994 (*). Actes del VIII Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Barcelona, 1994, vol I.
61. LOPEZ GOMEZ, José Manuel. "Sociologia de las profesiones sanitarias en Mérida (1700-1833)". 1994. 180 pp.
62. CALBET i CAMARASA, J.M.; ESCUDE i AIXELA, M: "Orígens del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona". 1994. 150 pp.

63. RIBAS i PONTI, Francesc: "Els goigs de l'Hospital General de Santa Creu de Barcelona". 1994. 90 pp.

